

agreed to be connected with an all-weather port. The total cost is Rs. 11 crores and we are proposing to spend Rs. 1,50,00,000 immediately. Karwar has been agreed to be developed as an Inter-mediate port. According to the present estimate, the amount to be spent is Rs. 1,50,00,000.

Mr. SPEAKER.—In such cases, the Minister himself can make a statement.

Sri V. P. DEENADAYALU NAIDU.—Am I to understand, Sir, that whatever we hear as we walk into the House or walk out of it is to be discussed on the floor of the House?

Mr. SPEAKER.—I told Sri Mallaradhy that unless I had previous notice I could not allow it. In such cases, the Hon'ble Minister concerned can make a statement.

Sri B. D. JATTI.—As I did not have official information, I did not come to this Hon'ble House to make a statement in this behalf but as I have got some reliable information about it and as the Hon'ble Member Sri Mallaradhy asked for confirmation of it, I gave it out.

Sri V. P. DEENADAYALU NAIDU.—May I respectfully submit that if the Chief Minister as the Leader of the House does not give official information, for a member to raise such matters is quite improper and irregular. In such matters, the Leader of the House will have to make an official statement and, if necessary, we will have to discuss it as it is an important matter.

Mr. SPEAKER.—I partly agree with what the Hon'ble Member says. If the Ministers have reliable information, they can come to the House and make a statement at any time.

BUDGET ESTIMATES FOR 1960-61

GENERAL DISCUSSION.

(Debate continued).

Mr. SPEAKER.—Sri Manjaya Shetty

ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹೇಗೌಡ (ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳ).—ಪಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ

ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನ್ನೆ 6½ ಗಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ನಮಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಇತರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈಗಾಗಲೇ ಪಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಗೆ 5 ಗಂಟೆ 20 ನಿಮಿಷ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರಿಗೆ 4 ಗಂಟೆ ಚಿಲ್ಲರೆ, ಇತರರಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಪಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲಾವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಕಾಮನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡೆಟ್ ಭಾಷಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲಮಿತಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ, ಪಕ್ಷದವರೇ ಸರಿಹೊಂದಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಚಾಮಯ್ಯ (ಪಾಂಡವಪುರ).—ತಾವು ಕಾಲ ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು.

Mr. SPEAKER.—It is the general practice not to fix a time limit at the time of general discussion on the Budget. Time is automatically adjusted by the respective parties. If they fail, they are to blame for that. I cannot take the blame for it. If this sort of a thing repeats itself, I will have to fix a time-limit hereafter for each party and I will enforce it.

Sri U. M. MADAPPA.—You should have done it earlier. You asked us merely to submit the list and we submitted the list.

Mr. SPEAKER.—You must take the responsibility. You cannot twist the matter like a lawyer, in that matter.

ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹೇಗೌಡ.—ನಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲ ನಿಗದಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

Mr. SPEAKER.—(Addressing Sri Narasimhe Gowda), If he persists like that, I will not give time for the P.S.P. members.

ಶ್ರೀ ಎಫ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹೇಗೌಡ.—ತಾವು ಮೊದಲೇ ಹಾಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈಗಿನ ಪ್ರೀಸಿಜರ್ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

Mr. SPEAKER.—I am sorry. I order the Hon'ble Member to withdraw from the House. He cannot argue with me like that.

(Sri Narasimhe Gowda sat in his seat.)

Sri N. G. NARASIMHE GOWDA.—I am saying that the procedure adopted by the Speaker is not proper.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—I rise to a point of order, Sir...

Mr. SPEAKER.—I order the Hon'ble Member Sri Narasimhe Gowda to withdraw from the House.

(ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹೇಗೌಡರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು)

Mr. SPEAKER.—I order the Hon'ble Member to withdraw from the House. Is he going to withdraw or shall I call the Marshal?

Sri C. M. ARUMUGHAM.—Sir, I want you to reconsider your orders.

(Sri N. G. Narasimhe Gowda with drew from the House at this stage.)

Sri Y. MANJAYA SHETTY (Baindur).—Mr. Speaker, supporting the Budget under discussion, I wish to make a few observations.

At the outset let me congratulate the Hon'ble Minister for Finance for having presented a well balanced and excellent budget. One redeeming feature of the Budget is that the Hon'ble Minister for Finance expressed his intention not to levy any fresh taxation on a people who are already burdened with high taxation. Without any fresh taxation, I think our State can have a very sound finance provided the existing taxation measures are strictly and vigilantly enforced. The New State of Mysore came into existence about $3\frac{1}{2}$ years ago and it is regrettable that the Government has not taken any steps for introducing uniformity in land revenue. In the interest of the finances of the State, I think it is necessary that the land revenue should be uniform throughout the State. There may be divided opinion with regard to this. I know some sections of the people are against this. But whatever arguments they may advance against the introduction of a uniform land revenue for the whole State, I say in the interest of finances, it is necessary that there should be uniformity in land revenue. In certain areas, I am surprised to find that resettlement and survey has not been completed. In certain areas of our State, Sir, land revenue is very low and in certain other areas, it is very high.

For example in South Kanara, we are having very high land revenue. Apart from the normal land revenue [just a year before the reorganisation of

States, by a special enactment, the Madras Government levied a heavy surcharge on land revenue. If the Government is not inclined to have a uniform land revenue system for the whole State, I take this opportunity to request the Government at least to keep in abeyance the collection of land revenue surcharge which is levied on the agriculturists of South Kanara under special enactment.

Sri C. M. ARUMUGHAM (Kolar Gold Fields).—Several times you have given a ruling that as far as possible Ministers should remain in the House. Now we are having a general discussion over the Budget and either the Finance Minister or his deputy should be here.

Sri T. SUBRAMANYA (Minister for Law, Labour and Local Self-Government).—I am here.

Mr. SPEAKER.—There are three Ministers now. The Finance Minister and the Deputy Minister are in the Upper House.

Sri Y. MANJAYA SHETTY.—I am really unable to find reasons why the Government should feel shy or reluctant to introduce a uniform system of land revenue. In this connection I wish to draw the attention of the House to certain observations made by the Hon'ble Finance Minister in his Budget Speech. On page 7 he said :

“However, our efforts to expedite the Survey and Re-Settlements with a view to augment the income from Land Revenue have not yet borne fruit. The process is a slow one and it may take some years before we can actually see the results.”

I do not understand why the process should be so slow in the matter of resettlement and survey and also the introduction of uniform system of land revenue for the whole State. When the Government can undertake and implement big projects in a very short time, I do not think our Government is incapable of doing at least this piece of work as expeditiously as possible.

It is really gratifying that the Hon'ble Finance Minister has made a good gesture in announcing an additional allowance of Rs. 5 per month to

all the employees of the State. Though the amount is small, it has cost the Exchequer about Rs. 1½ crores. Whatever might be the criticism from the other side about the announcement, I must say that the Government have made a good beginning and I hope, before long the problem of enhancement of salaries of N. G. Os. would have a happy end when the proposed Committee which goes into the Pay Structure of the N. G. Os. submits its report.

All of us are aware that the Government have taken a decision to abolish the hereditary rights of village officers and village servants and in this regard, a Bill was also published by the Government. In that Bill it has been provided that when the posts are abolished, they are likely to get some compensation which may go up to several lakhs. In this connection, I wish to ask the Government whether there is any urgent and immediate necessity for the abolition of village officers and thereby divert a substantial portion of the State revenue for the payment of compensation to these village officers when there is a great need for financing developmental activities of the State. I wish to suggest to the Government that they can very well wait for some years for abolishing village officers and also for paying compensation to them. Any Government, Sir, worth the name should give first priority to the primary needs of the people. Almost every day we have been hearing demands from the members of this Legislature for providing a well or improving a tank or laying a road or opening a school, but whenever such a demand is made, the one answer which comes from the Government is that they have no finance. So, under these circumstances, instead of embarking upon the idea of abolishing village officers and village servants and spending huge amounts for payment of compensation to them, I wish the Government drop this proposal and utilise that amount for the developmental activities of our country which is very important and urgent.

I am quite happy to say, Sir, that one scheme which has benefited greatly and immensely the rural people, is the

community development and the National Extension Service. The scheme has brought really social and economic revolution in the country. It is really a revolutionary scheme. There may be criticism about the working of the scheme, and about the wastage in the execution of the scheme, but I may say with a little amount of confidence, and also with a little amount of personal knowledge, that but for this scheme rural parts would not have developed so quickly and so easily as we see at present. No doubt I am not here to say that the scheme has attained perfection. Just like any other schemes there are drawbacks, shortcomings and pitfalls. But in the field of agriculture and development of small scale industries, the success is not very perceptible. There is scope for the development of fisheries in the development blocks of coastal areas, I mean, in South Kanara and North Kanara. But in the community development schemes, there is no provision made for the development of fishery. Allotment for the development of fisheries in the community development blocks in coastal areas has to be examined and considered by the Community Development Department in the State.

2-30 P.M.

This is an important suggestion I am making. I wish the coastal blocks are given sufficient funds to develop fisheries. I wish the Minister in charge of Community Development in the State will discuss the matter with the Community Development Minister at the Centre and take some decision in this matter.

Time and again, we have been pressing for the development of ports. Just now we are happy to hear that the Central Government has sanctioned Mangalore as an all-weather port and Karwar as an intermediary port and some crores are likely to be spent for the development of more ports. Apart from this there are some minor ports which are to be developed. No doubt very substantial amounts are provided in the Budgets of every year for the development of these ports. But what

(SRI Y. MANJAYA SHETTY)

is the effect? At the end of the year, we hear that most of the amounts get lapsed. That should not be the case. I think that something is wrong somewhere.

AN HON'BLE MEMBER.—That is the efficiency of your Government.

SRI Y. MANJAYA SHETTY.—When I plead for the development of ports, my friends here may think that the development of ports will help the development of North and South Kanara. That should not be the attitude. If any question of development of ports comes up, people think that it is the development of South and North Kanara districts. I wish that such narrow views are not taken. We should have broad vision. My Hon'ble friend Sri Baliga the other day put forth a forcible plea giving facts and figures for the development of ports. I wish the Government takes a serious view of this matter and tries to develop, apart from Mangalore and Karwar, other intermediary ports during the next year.

MR. SPEAKER.—I am making a general appeal. I am not prescribing a time limit. As far as possible Hon'ble Members should not take much time. Please finish in five minutes.

SRI Y. MANJAYA SHETTY.—I will finish early, Sir. The Planning Commission has been directing the State Government to complete land reforms by March 1960. Our Government are also making earnest efforts to bring land reforms. I do not mean to suspect the *bona fides* of the Government. We all know that the Bill is under the consideration of the Select Committee. In this connection I wish to draw the attention of the Government to the fact that recently the Madras Government have finalised their land reforms and the proposals have appeared in the Press. I wish our Government may study the land reforms proposal of the Madras Government before taking a final decision.

Government's decision to give free education up to SSLC standard to those children whose parents' income is not more than 1,200 per year is

welcome. It is not known when it is likely to come into force. But from the Press I understand that it will come into force from 1960-61. That is a good announcement. But whatever Government may do for the promotion of education it may not have the desired result unless and until the teachers are made to live a happy and contented life by increasing their emoluments. That class of persons deserves all sympathy and consideration at the hands of the Government. In a few districts of our State, elementary and secondary schools are managed by the district boards. We know that the district boards will be abolished. After the abolition of the district boards, it is not known to which agency these schools will be entrusted for management. This has caused anxiety not only among the teachers in the schools under the management of the district boards, but also among the public. I wish the Government declares its policy as early as possible in this regard.

Government have revised the scales of pay of officers of our State in 1957. But some of them have not got their pay revised pay-up till now. In doing so, Government have left out several categories of employees from the pay revision. To quote an instance, in my own district, in the Panchayat Department, the salaries of the District Panchayat Officers and other staff have been revised but the salaries of the Deputy Panchayat Officers and the executive officer of the Panchayats have not been revised in spite of several representations made to the Government in this regard. As a matter of fact, the situation is that some of the clerks working in the Department are getting more salary than the Panchayat Officer.

With regard to the high school teachers, though the salaries of the headmasters are revised, the pay of the graduate assistants is not revised. There are innumerable cases like this. It would be better if the Government examine all the cases and mete out justice to one and all.

It is both unpleasant and surprising to know that the Government have

recently passed orders abolishing the Malnad Development Board. Nearly one-third of the area and one-third of the population are in Malnad Area and an advisory board like that is quite essential to advise the Government on the problems of Malnad Area. No doubt, the Board has been doing useful work within its limited and restricted powers and the utility of such a board cannot be questioned. The Government instead of investing that board with more power and making it more useful, it is surprising that they have taken the step of abolishing it. I wish the Government reconsiders its decision and reconstitutes the board, in the interest of the Malnad people of this State.

In certain areas of Mysore State elementary school teachers who are deputed for training are given salaries and allowances but this concession is not extended to South Kanara. About 55 teachers of South Kanara who were working in single-teacher schools have been undergoing training for the last two years and they have been making representations after representations to consider the grant of salary, etc., to them also. But so far no decision has been taken by Government in this behalf. The other day when the Hon'ble Minister for Education was replying to a supplementary assured this House that a decision in this regard would be taken soon. A couple of days back I received a letter from those teachers that they would have to resort to hunger strike if their demands are not conceded. In fact, I wrote to them not to precipitate a crisis in view of the fact that the Hon'ble Minister for Education had given an assurance that a decision would be taken in this regard soon. Most of the teachers have been in the training schools for the last two years and their training period will be over in March this year. Before that some order has to be issued. I am of the opinion that it is not proper to threaten the Government like this but at the same time I feel that the Government also should not pursue a policy of discrimination. When they have granted these facilities to the teachers of other

areas, why should they not extend their helping hand to these 55 poor teachers who were working in single-teacher schools and who are now deputed for training by Government?

I do not wish to take up more time of the House. With these observations, I thank the Hon'ble Speaker for giving me an opportunity to participate in this discussion.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್ (ತಾಳೀಕೋಟೆ).—ಸ್ವಾಮಿ, ನಾವು ಬಡ್ತಿಟ್ಟನ್ನಲ್ಲ ನೋಡುವುದೇನೆಂದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆ ಏನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಮೈಸೂರ್ ಸ್ಟೇಟಿನಲ್ಲಿ ನುಮಾರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯೊಳಗೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದಿನ ದಿನ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಜನರು ಸ್ಕೂಲ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೋ ಅಥವಾ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೋ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕಮಿಷನ್ನಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಷ್ಟೇ ತಾನೆ ಎಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ನಿರುದ್ಯೋಗ ನಮಸ್ಕರಿಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದರಾಯಿತು ಎಂತ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಕಡೆ ವಕ್ರಗತನ ಮಾಡುವವರು 100ಕ್ಕೆ 70 ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಬೇಸಾಯದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಕೆಲಸ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿಜಾಪುರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ 300—400 ಜನಗಳಿಗೆ ಆದರೂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂಥ ಒಂದೊಂದು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಉದ್ಯೋಗ ನಿಕ್ಕುವ ಹಾಗೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಉದ್ಯೋಗ ನಿಕ್ಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಚಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ (ಹಣಕಾಸಿನ ಇಲಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನ ಹೇಳಿ. ಇಂತಿಂಥಾ ಚಿಕ್ಕ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ನಮ್ಮ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪೆತ್ತರ್ ಮಿರ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈಗ ಏನು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕದು ಇದೆ ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡದುಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನಿಕ್ಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತಾಳೀಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಮೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಗೋಧಿ ದೊರಕುವುದರಿಂದ ಬಿಸ್ಕತ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಚಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಅದು ಪ್ರೈವೇಟ್ ಸೆಕ್ಟರ್ ನಲ್ಲದೆ,

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಸರ್ಕಾರದವರು ಮಾಡಲಿ, ಪ್ರೈವೇಟ್ ಸೆಕ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಗುಜರಾತಿಯವನು ಬಂದು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದವರು ಬಿಸ್ಕತ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಆಯಿರ್ ಸ್ಪೀಡ್ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಯಿರ್ ಮಿರ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 100ಕ್ಕೆ 70 ಜನ ವಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವವರು ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇದರ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣೆ, ಕಂಬಳಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅದರ ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಉಣ್ಣೆ ಸೊಸೈಟಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಐದಾರು ಜನ ಕೂಡಿ ಒಂದು ಕಂಬಳಿ ಸೊಸೈಟಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತು ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಡುವುದು. ಒಂದು ಕಂಬಳಿಗೆ 25 ರೂಪಾಯಿ ಬೆರೆ ಇದ್ದರೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಗೆ 10 ನಯಾ ಪೈಸಾದಂತೆ 2 1/2 ರೂಪಾಯಿ ರಿಬೇಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತು ಕಂಬಳಿಗಳಿಗೆ 25 ರೂಪಾಯಿ ರಿಬೇಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಂಬಳಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡತಕ್ಕವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ರಿಬೇಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಾಮ ಕೈಗಾರಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಒಟ್ಟು ಸಾರಾಯಿ ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಜನರು ಉದ್ಯೋಗ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ತಾಳಿಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬರ್ ಚರಕ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಸೆಂಟರ್ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ, ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಪಡೆಯತಕ್ಕ 30-40 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ 30 ರೂಪಾಯಿ ಸ್ವೆಪೆಂಡ್ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಡುವ ವಿರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಅಂಬರ್ ಚರಕ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ರೋಣ ಸೆಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವೆಪೆಂಡ್ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತಾವು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರದವರು ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಕಾರ್ಕ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ಟರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಕಮಿಷನ್‌ಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೇಷನ್ ಹಾಕಿದರೆ ಅಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಳೆಯ ಜನರಲ್ಲಿಯೂ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಬೊಂಬಾಯಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಿಮೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಇದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಒಂದು ಸಿಮೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಸೆಕ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. Because some factories are mostly in the private sector, we have agreed to purchase the shares. We have encouraged them. If people come forward to start factories

in the private sector, we are prepared to encourage them. ಸಿಮೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಇದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ, ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಮುಟ್ಟಿಗೆ practicable ಆಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಅದೇನೋ ಸರಿ. ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷದಲ್ಲಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲಾ! ಈಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು 12 ವರ್ಷ ಆಯಿತು, ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ತೆಗೆದಿದ್ದೀರಿ? ಸೊಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಅದುರು ನಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇಂಡಿಯಾದ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ ಎಂದು ರಷ್ಯಾ ದೇಶದವರೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಲ್ಲಾ ಭರಾಯ್ ಮತ್ತು ದರ್ಗಾಪುರ ಇಂಥಲ್ಲೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೇ ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ concentrate ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. We have taken a policy decision not to encourage the concentration of industries in Bangalore. Inevitably certain industries have been located here. We cannot remove all of them.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಈ ಕಡೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಕಡೆ ಜನರಿಗೆ ಏನು ಅನಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ, ಕಂಚಪ್ಪ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಾವಣಗೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಬಿಜಾಪುರ ಇಂಥ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಡಿರಿ. ಆಗ ಅವರಿಗೂ ಒಂದು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಜಪಾನ್‌ನವರು ಒಂದು ಗಡಿಯಾರದ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಇಲ್ಲಿ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದಾರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ climate ಚೆನ್ನಾಗಿರಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಮತ್ತೆ ಮೆಷಿನ್ ಟೂಲ್ಸ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಅದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ನೌಕರ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ per capita income ಮೂರನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ 400 ರೂಪಾಯಿ ಆಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ 240 ರೂಪಾಯಿ ಇದೆ. ಸಮಾಜ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಏರಿಯಾದಲ್ಲೂ ಸಮಾಜ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆ ನಡೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವುದಾದರೂ ಏನು? ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಗಟಾರು, ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಉಚ್ಚ ಹೊಯ್ಲುಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಾಗ ಇದಿಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ! ಹಣ ನಮ್ಮನೆ ವ್ಯಾಯಾಮವಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಐದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಐದು ಫರ್ಲಾಂಗ್ ರಸ್ತೆ ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ ಎಂದರೆ ಸಮಾಜ ವಿಕಾಸದಾದ, per capita income ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಂತಾಯಿತು!

ನೀರಾವರಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಎಷ್ಟು ಇಂಪ್ರೂವ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಅನೇಕರು ಅದರಿಂದ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ನೀರು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ನೀರು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯ ವಿನಿದೆಯೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಗೊಬ್ಬರ, ಬೀಜ ಯಾವುದೂ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಲಫ್ಟ್ ಇರಿಗೇಷನ್ ಸಂಘ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಪಂಪಿಂಗ್ ಚಾರ್ಜಸ್ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾಸ್ತಿ ಇರಬಾರದು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಸ್ತರು ಎಂದರೆ ದೇಶದ ನಾಯಕ ರಾಗಲೀ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಫುಡಾರಿಗಳಾಗಲೀ ಅವರನ್ನು ದೇಶದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಮಾಸ್ತರು ಬೇಕು. ಸೆಕೆಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮಾಸ್ತರು ಬೇಕು. ಲೆವಲಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಡೆಮಾನ್‌ಸ್ಟ್ರೇಷನ್ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು 50-60 ರೂಪಾಯಿ ಪಗಾರದಲ್ಲಿ ಈ ನೌಕರರು ಹೇಗೆ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ, ಒಂದು ಬರಹ ಇದರಲ್ಲಾ ಆಗಬೇಕು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ತಾಪತ್ರಯ ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಅದಕ್ಕೆ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಇಂಟ್ರಡ್ಯೂಸ್ ಆಗಿದೆಯಲ್ಲಾ!

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಅದು ಮುಂದಿನ ಜನಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ 100 ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಆಗಬೇಕು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮಿನಿಸ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ 30,000 ರೂಪಾಯಿ ರತ್ನಕಂಬಳಿ ಹಾಕುತ್ತೀರಿ. ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ?

3-00 P.M.

Sri T. MARIAPPA.—We refute that statement. It is not correct.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ 100 ರೂಪಾಯಿ ಆದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಾಸ್ತರ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆ ಏನಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ 30-40 ರೂಪಾಯಿ ಪಗಾರ ಇರತಕ್ಕಂಥ ಈ ಮಾಸ್ತರರು ಸಂಸಾರ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಾದರೂ ಸಂಬಳವಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನುಚುನುಚು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಇನ್ನು ಹೌಸಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್ ವಿಚಾರ. ಪೊಲಿಸ್ ಮುಂತಾದ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಮನೆಯ ನೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿಯೆ ಸ್ವರ್ಜಿಗಳು ಒಳ್ಳೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ನೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದುದು ಅಭ್ಯರ್ಥನ. ಇಂದಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳೇ ನಾಳಿನ ದಿವಸ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವವರು ಈ ಶಿಕ್ಷಕರು. ಈ ಶಿಕ್ಷಕರು ಆನಂದದಿಂದ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ತಯಾರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ನೌಕರ್ಯ ನೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಐದುಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಲೆಗಳು ಬಹುತರವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳು ಸಿಕ್ಕದೆ ಇರುವದರಿಂದ ಸಾಲೆಗಳನ್ನು ಹನುಮಂತದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಥವಾ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಾವು ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೊದಲ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗಾಗಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಬಳ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಇರಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಸ್ಕೂಲ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ವರ್ಗದ ವರ್ಗಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಲೆಂಚುಪುಷ್ಪವತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು strong order ಹೊರಡಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ವರ್ಗ ಮಾಡಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಆ ಊರು ಬೇಡವಾಗಿದ್ದರೆ ಆತನು ಅಫೀಸರಿಗೆ ಲೆಂಚು ಕೊಟ್ಟು ಆರ್ಡರ್ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಊರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ವರ್ಗ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲು ಈ ಸ್ಕೂಲ ಬೋರ್ಡನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಟೌನ್ ಮುನ್ಸಿಪಾಲಿಟಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಯಾವ ಮೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧಾಣಿ ಎಂದು ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಬೇಗನೆ ಉತ್ತರ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಅವರ ಅರ್ಜಿಗಳು ನಿರ್ಣಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕು ಸಿಕ್ಕುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1,800 ಜನ ವಸತಿ ಇದೆ. ಎರಡು ಮೂರು ನೂರು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಈ ಊರಿನವರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆರ್ಜಿಯು ಡಿಲೇ ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರ್ಯಾಂಡ್ ಅಕ್ಯುಜಿಷನ್ ತೀವ್ರ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವಾರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರವರೆಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರದವರು village planning ಮಾಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

(ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್)

ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ health, sanitation ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು plan ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದರೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಆರೋಗ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಪಿ. ಡಬ್ಲ್ಯು. ಡಿ. ವಿಚಾರ. ಈ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ಮಾಡಿದ ಎಸ್ಕಿಮೋನನ್ನು ಪುನಃ ರಿ-ಎಸ್ಕಿಮೋನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಣ ವೆಸ್ಟ್ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಪುನಃ ಪುನಃ ರಿ-ಎಸ್ಕಿಮೋನ್ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕು. ಮೊದಲನೇ ಸಾರಿ ಮಾಡಿದ ಎಸ್ಕಿಮೋನ್ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ರಿ-ಎಸ್ಕಿಮೋನು ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಚಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಚಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಸೇತುವೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಟಿಪ್ಪುಹಳ್ಳಿ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಸೇತುವೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಜಾಪುರ ಮತ್ತು ಗುಲಬರ್ಗಾ ಈ ಎರಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಈ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಂದು ಸೇತುವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮೋಟಾರು ಬಸ್ಸು ಹೋಗುವದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸ ತೀವ್ರವಾದಿಸಬೇಕು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದದೇ ಇರತಕ್ಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸೇತುವೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಸೇತುವೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಸಾತ್ಕರ್ಷ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಸೇತುವೆ ಆಗುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ತಾಲೂಕುಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಬರಗಾಲ ಕಾಲಾಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನೇಕ ಕಡೆ ಕೆಲಸಗಳು ಆರ್ಥದಷ್ಟು ಆಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಈ ರಸ್ತೆಗಳೂ ಅಷ್ಟು ಹೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಜನರು ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲೆಯೂ ಹೋಗದಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲಸಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಮೋಟಾರು ಓಡಾಡುವ ಹಾಗೆಯಾದರೂ ರಸ್ತೆಗಳಾಗಬೇಕು. ಈ ಬರಗಾಲ ಕಾಲಾಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಹಣ waste ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಒಕ್ಕಲುತನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪಂಪ್ ಸೆಟ್ನು ಆಯಿಲ್ ಎಂಜಿನ್ ಸಲುವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಹಣ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಹಣ ಮಂಜೂರು ಆದಾಗ್ಯೂ ಯಂತ್ರದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಂತ್ರದೊರೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣ ಮಂಜೂರು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾವಿಗಳ ತಗಾಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಹ ಕಾಹಾಕಾರ ಎದ್ದಿದೆ. ಬಾವಿ ತೆಗೆಯಲು ಒಮ್ಮೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಎರಡನೇ ಕಂತು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡನೇ ಕಂತು ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂಬ ಭರವಸೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾವಿ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಸಾಲ ತಂದು ಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹಣ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಸಾಲದ ಭಾಗ ತೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಂಥವರು

ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಆಗಿದೆ. ಬಾವಿ ತೆಗೆಸಿದವರು ಕೆಲವರು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾವಿ ತೋಡಿಸದೆ ಇದ್ದವರು ಊರನ್ನು ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಈ ರೀತಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಆಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಇದೆಯೋ ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಕೆ. ನಾಗೂರ್ (ಬಿಜಾಪುರ).—ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೆಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲ ವಿವರವನ್ನು ತಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಮಾನ್ಯ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪನವರಿಗೆ ವಿವರ ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಯಾವ ಯಾವ ಬಾವಿಗಳ ಕೆಲಸದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹಣ ಸ್ಟಾಂಪ್ಸ್ ಆಗಿದರೂ ಸಹ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎ. ಪಾಟೀಲ್.—ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಯೂನಿಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಹತ್ತು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನೊದಗಿಸಿದರೆ 5 ಟೀಲ ಬೆಳೆಯುವ ಕಡೆ 50 ಟೀಲ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ನಮ್ಮನೆ ರಾಬಿ ಕ್ಯಾಂಪೈನ್ ವಗೈರೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜನರು ಸಹಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಯಾರ ಜಮೀನು ಮುಟ್ಟುವಾಗಲೂ ಅವರಿಗೆ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ನೊಂದಿಗಿಂತ ಅದರಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕಂತುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ, ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡು ಅದು ಬಂದಂತರ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ನು ಒದಗಿಸುವುದಾದರೆ ಸಕಾರದಲ್ಲಿ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ನು ಸಿಕ್ಕದೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಟ್ರಾಕ್ಟರ್‌ನು ಲೇವಿಯಾಗಿ ಒದಗಿಸಿ ನಂತರ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಬೇಕಾದರೆ ಅಗ್ನಿಮೆಂಟ್ ಬರಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಬಡವರಿಗೆ ಅನಾನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೋದಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಕುಂಕುಮ ರೋಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬಾರದಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಜಾಗೃತ ಕೈಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಇಷ್ಟು ಕಾಲಾವಕಾಶ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಆಭಾರ ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಈಗ ಬಹಳ ಜನ ಮಾತನಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಮೊದಲೇ ಕಾಲ ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಆದರೆ ಅದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಈ ಕಡೆಗೆ ಕಾಲ ನಿಗದಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅವರು ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಅದರಂತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡುವವರು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳುವವರೆಗೂ ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಇರುವ ಕಾಲವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಕೊಡಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

The House now rises and will meet after half-an-hour.

The House adjourned for recess at Fifteen Minutes past Three of the Clock and re-assembled at Forty-five Minutes past Three of the Clock.

[MR. SPEAKER in the Chair.]

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ (ಗಾಂಧಿನಗರ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಆರ್ಥಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯ ಅಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ತನು, ಮನಗಳ ಶ್ರಮ ವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಕರ್ತವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ದಂತೆ ಆಶ್ವಾಸಕರವಾದ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಮಂಡಿ ಸಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಕೂಡ ಹಾರ್ಡಿಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಾಲ್ಕಾರು ರಚನಾ ತ್ವಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ವಾಮಿ, ಹೋದವರ್ಷ ನಾನಾ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯ ಅಭಾವದಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿವಂತಿ ಕೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಲೋ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗದೆ ಉಳಿದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡ ಉಳಿತಾಯ ವೆನ್ನುವುದಾದರೆ, ಜಿಫಣಾಗ್ರೇಸರನ್ನೇ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಉಳಿತಾಯವಾ ಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಅಂಕಿ ಅಂಶ ಓದಿ. ಉತ್ತತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಎಲ್ಲಾ ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಿ ದ್ದೇನೆ. ಈ ರೀತಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದು ಒಬ್ಬ ಜಿಫಣ ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರೆಗೆ ರೊಟ್ಟಿ ತೋರಿಸಿ ತಿಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ, ತನ್ನಾಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕುದುರೆ ಸಾಕಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮರ್ಥ ಆದಳತ ಉಳ್ಳಂಥ ಸರ್ಕಾರ ಎಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಹಣ ವನ್ನು ಲ್ಯಾಪ್ಸ್ ಮಾಡಲಾರದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ತುಂಬಾ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿ. ಕಳೆದ ಅಧಿವೇಶನ ದಲ್ಲಿ 30 ಖಾತೆಗಳ ಬರ್ಚನ ಬೆಡಿಕೆಗಳು ಚರ್ಚೆಯಾ ಗಿದೆ. ಗಿರೋಟ ಮೂಲಕ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು, ಕಾಣ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲಾವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಬೆಡಿಕೆಗಳು ಪಾಸಾದುವು. ಹೀಗೇಕೆ ಆತುರದಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸ್ಪಲ್ಪದಿನ ಮುಂಚೆ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಕರೆದರೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಆಗುವ ನಷ್ಟವೇನು? ಈ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಎನ್ನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ನನಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ. ಟೋಕನ್ ಗ್ರಾಂಟ್ ಅದಮೇಲೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರೇ ಮೂರು ಜನ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಯಾರದು ತಪ್ಪು?

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರೇ ಜನ ಮಾತ ನಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಅವರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಏನು? ಬಜೆಟ್ ಚರ್ಚೆಗೆ ಈಗ ನಿಗದಿಯಾಗಿರುವ ಕಾಲವಂತೂ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಾಲದು. ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಜಾಗೃತ ಕರೆಯಲು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಏಕೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುತ್ತಿದೆ? ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮುಗಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇಶದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣ ಯಿಸುವ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲಾವ ಕಾಶ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶೆ ಆಗಲೇ ಬೇಕು. ಸಾಕಷ್ಟು ಜನರು ಇದರ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡ ಲಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಇದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವಂಥ ವಿಚಾರ. ನಾವು ಹೀಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ದೇಶಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಾಂತರ ಮಾಡಿ ದಂತಾಗುತ್ತದೆ; ಜನತೆಗೆ ಅನ್ಯಾಯಮಾಡಿದಂತಾಗು ತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಏನು ಅಳುಕೊಳ್ಳು ತ್ತಾರೆ! ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಏನೋ ಸಂಕೋಚ, ಏನೋ ಕಳವಳ, ಇರಬಹುದು, ಏನೋ ರಾಜಕೀಯದ ಒದರಿಕೆ ಇರಬಹುದು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಮಾಣಿಕವಾದಂಥ ಅಧಿಕೃತ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂಜುವುದು, ಹೆದರುವುದು ಏಕೆ? ಸರ್ಕಾರದವರು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಅಧಿವೇಶನ ಕರೆಯು ವುದನ್ನು ವಿಳಂಬ ಮಾಡುವುದು, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮುಗಿ ನುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹೋದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಯಾವಾಗ ಉತ್ತರ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಆಗ ಅದು ಲ್ಯಾಪ್ಸ್ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ನಾವು ಏನು ಮಾಡ ಬೇಕು?

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು.—ಹಣ ಲ್ಯಾಪ್ಸ್ ಆದ ಹಾಗೆ, ಕೊತ್ಲೆನ್ನೂ ಲ್ಯಾಪ್ಸ್ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಟೆಬಲ್ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರೆ ತಮಗೆ ಉತ್ತರ ಕಳುಹಿಸಿರಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ದೇಶದ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಅದಷ್ಟು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರದವರು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರ ದವರು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಸದಸ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದೂ ಕೂಡ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಹೊರೆಯಾದದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆ. ನಾವು ಶ್ರೇಯಃ ಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ನಡೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪೋಣ. ಆದರೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರ, ಮೊದಲು ವಿತರಣೆಯು, ತ್ಯಾಗ, ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಲಿ. ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ

(ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ)

ಮಿತವ್ಯಯವೂ ಇಲ್ಲ, ತ್ಯಾಗವೂ ಇಲ್ಲ, ಶಿಸ್ತುತೂ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಈವರೆಗೂ ಮಾತನಾಡಿದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಟೀಕೆಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿದೆ. ನಾನೂ ಕೂಡ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

ನೋಡಿ, ಈ ಕವರು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಟೂರ್ ಪೋಗ್ರಾಂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕವರಿನ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಎರಡು ಕವರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಇದು ಎಷ್ಟು ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಆಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು. ಇನಫೋರನ್ಸ್ ಬಾಂಡ್ ಬರುತ್ತದಲ್ಲ, ಅದು ಕೂಡ ಇಷ್ಟು ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕವರಿನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಎರಡು ಕವರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು? ಇದರಲ್ಲಿ ಸಲಭವಾಗಿ ಎರಡು ಕವರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾರದವರು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾರ ಬಲ್ಲರೇ ಎಂಬಂತೆ ಸಣ್ಣ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಮಾಡದವರು ದೊಡ್ಡ ದುಂದು ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲರೇ?

ಮಂತ್ರಿಗಳ ಪ್ರವಾಸದ ಪೋಗ್ರಾಂಮನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೊರತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಉಂಟು. ಇದನ್ನು ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದರೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಪ್ರವಾಸ ಮಿತಮೀರಿದೆ. ಖಜಾನೆಯ ದುಡ್ಡು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹೀ. ಎ., ಡಿ. ಎ., ಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಿತವ್ಯಯ ಮಾಡಿ, ಬಡಜನರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು? ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಏನು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಗಾಳಿಬಂದಾಗ ತೂರಿಕೋ ಎಂದು ಜನರು ಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಾರೆಯೇ? ಇದರಿಂದ ಟೂರ್ ಹೋಗಬಾರದೆಂದಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು. ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹೋದ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಾನು ಆಧಾರಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ. ಸಚಿವರುಗಳು ವಾಯುವೇಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಸೋನಾ ಹಾಕುವಂತೂ ಬಹಳ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹಂಕಿ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆಗಲಿ ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಹೆಸರು ಅಲ್ಲರಲಿ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಹಾಕಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾಡುವ ಕರ್ತವ್ಯವೇ?

ನಾನು ಕಳೆದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನೀವು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ವೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ. 21 ಕಮಿಟಿಗಳಿದ್ದುವು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಖರ್ಚಾಗುವ ಹಣ ವೆಚ್ಚವೆಂಬುದು ಇನ್ನೂ ರೆಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಂತೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಹೇಗೆ, ಶ್ಯಾಮಿ? ಎಲೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲವೇ? ನೀರಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಊಹೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಜಿಫ಼ೋಗ್ಗೇಸರರು ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು, ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಡುವುದೇ?

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ತಾವು ಹೇಗಾದರೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಈಗ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ? ನ್ಯಾಯ ಜನರಿಗೆ

ಉಪಯೋಗವಾಗಲಿ ಎಂದು ನ್ಯಾಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಕಬೇಕು. ಇವೊತ್ತು ಹಣ ಸದುಪಯೋಗ ವಾಗುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ; ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮನೆಯ ಐಶ್ವರಾಮುಗಳಿಗಾಗುವ ಖರ್ಚು ದೇವೇ ಬಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದು. ಬಾಗಿಲು ಪರದೆಗಳಿಗೆ ಗಜಕ್ಕೆ 18-20 ರೂಪಾಯಿ ಬೆರೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಸುಮಾರು 3 ರೂಪಾಯಿ ಗಜದ ಬಟ್ಟೆ ತರಿಸಿದರೆ, ಒಲೈ ಅನ್ನುತ್ತೇನು. ಅವರವರ ಮುಷಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಖರ್ಚುಗಳು ಚಲಿಪ್ಪಣ್ ಎಚಾರ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ತಂದಿದ್ದೇವೆ, ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಬಂದು ನೋಡಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಟ್ರಂಕ್‌ಕಾರ್, ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಟ್ರಂಕ್‌ಕಾರ್. ಟ್ರಂಕ್‌ಕಾರ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಯಾರು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ.

4 P.M.

ಎಣ್ಣೆ ನೀರಿನ ಶ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಟ್ರಂಕ್‌ಕಾರ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಯಾರು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಅವರ ಮೇಲೆ ನನಗೇನೂ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಂಥ ಚಾರ್ಜ್‌ವನ್ನೂ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಬಡ ರೈತರ ಹಣಕ್ಕೆ ಖರ್ಚುಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ, ಆದರೆ ಅವಧಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಸಾರಿ ಕೇಳಿದರೆ ತಮಗೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ತಂದು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಫರ್ನಿಚರ್, ಇತರ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಗಲ್ಲ ಖರ್ಚುಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೀಳುತ್ತದೆಂದು ತಜ್ಞರಿಂದಲೇ ರೆಕ್ಕೆ ಚಾರ ಹಾಕಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ತ್ಯಾಗ ಮಿತವ್ಯಯ, ಶಿಸ್ತು ರೀತಿ ನೀತಿ ಬೇಕಾವಷ್ಟಿರುವಾಗ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ? ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಕೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು? ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಇವರು ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡುವುದು? ಮೊನ್ನೆ ರೆಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ಹೋಮ್ ಓರ್ವ ಆಯಿತು. ಆ ದಿವಸ ನನ್ನಂಥ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದವರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು, ನನ್ನಂಥವರಿಂದ ಶಹಬಾಸ್ ಪಡೆಯುವ ಬದಲು, ಅದೇ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಹಸಿದ ಬಡವರಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಬಡ ಜನರ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು? ಇಂಥ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ಖರ್ಚನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ, ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ. ಇದುವರೆಗೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯವರಿತು, ಮಿತವರಿತು ಮಾಡಿದರೆ ಜಾತಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಕಾದಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಡನಾಕರರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯಲಿ, ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿಯಲಿ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪರವಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೆಲವು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು, ಸರ್ಕಾರದವರು ಪಕ್ಷ ಪಾತ ಧೋರಣೆಯಿಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಹೀಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇದು ನಿಜವೇನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ನನಗೂ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬೆಂಗಳೂರು-ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ 40 ಸಾವಿರ ಪ್ರಜಾಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಹರಿಜನರು ಕೂಲಿಕಾರರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಜನ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಕೂಡ ಇದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹಳ್ಳಿಗಳೂ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಬೇಕೆಂದು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕವಲ್ಲದೆ ನಾನು ಕೂಡ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಮುಂದಿನ ಸಾರಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡರಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದರೊಳಗೆ ಅವರ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯಬಹುದು. ಅಥವಾ ನನ್ನ ಅವಧಿಯೂ ಮುಗಿಯುತ್ತದೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೊಡಬೇಕು, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು, ಹರಿಜನರಿಗೆ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನು, ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದೇನು? ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೊಡಿ ಎಂದೇನೂ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ದೈವಿಯಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಅವರು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದುಮಾನ್ವೆ ಮಾನ್ವೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವಪ್ಪನವರು ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಭಾರಿ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶರಾವತಿ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು, ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಮಾಗಡಿ ರೋಡಿಗೆ ಮಾನ್ವೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಬೇಡವೆಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಕೇಳಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ರಾಮರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆನೇಕ ಸಾರಿ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು, ಕೇಳಿ ಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು, ಅರ್ಜಿ ಮೂಲಕ ಭಾಷಣದ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿದ್ದಾಯಿತು, ಸಾಮ, ದಾನ, ಭೇದ, ಮೂರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಚತುರೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ದಂಡೋಪಾಯ ಒಂದು ಉಳಿದಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಯ ಬದ್ಧವಾದ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಹೂಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ. ಉಗುರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.— ದಂಡೋಪಾಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ!

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.— ನಾವು ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಅರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದೆ?

ಇದರ ಮೇಲೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಕೊಡಬೇಡಿ ಹೋದರೆ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚೋ, ಜನತೆಯ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಚಾಪಲ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರವೆಂದು ಅದು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಹೋದರೂ ನ್ಯಾಯವೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ವಿನಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

‘ತನ್ನ ಬಣ್ಣ ನಬೇಡ, ಇದಿರು ಹಳೆಯಲು ಬೇಡ’ ಎಂದು ಶರಣರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಚನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಿ ಕಡಮೆಯಾದರೂ ಉಗುಳು ಜಾಸ್ತಿ ಎಂಬಂತೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಗುಡ್ಡದಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಡಿದ್ದು ನಮಗು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ, ಜನತೆಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕೈ ಹಾಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಏಕೆ? ಮಾನ್ವೆ ಸದಸ್ಯರು ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಸ್ವತ್ತಿ ನಿಂದೆಗಳು ಬಂದರೆ ಕೋಪ ತಾಳದೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿರಬೇಕು. ಟೀಕೆಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಕ್ಕು, ನ್ಯಾಯವಾದ ಟೀಕೆಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ನಿಟ್ಟು ಮಾಡುವುದು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ, ಅವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕು, ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ “ಮೈಸೂರು ಪಾಣಿ” “ಮೈಸೂರು ಇನ್‌ಫರ್ಮೇಷನ್ ಬುಲೆಟಿನ್” ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾ ಇದುವರೆಗೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ ವಿಚಾರ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವ ಪ್ರಕಟಣೆಯೇ ಆಗಲಿ ಘನತೆ, ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಆದರ್ಶವಾಗಿರಬೇಕು. ತಾರೀಖು 10-9-1959 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಜನಪ್ರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಾದ “ಪ್ರಜಾಪಾಣಿ” “ಶುಷ್ಕ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು” ಎಂಬ ಶಿರೋನಾಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಬರೆದಿದೆ. ಅಂಥ ಸಂಪಾದಕೀಯಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಓದಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತೇನೆ.

ನೆಹರೂಡಿಯವರು ಸಹ ಸರ್ಕಾರದ ಇಂಥ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಇನ್ನಾದರೂ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನೌಕರರ ಪ್ರಮೋಷಣ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೀತಿಯೇ ಇಲ್ಲ, ಅವರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀತಿ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತ ವೇದ್ಯವಾಕ್ಯ, ಜಾತೀಯತೆಯಂತೂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಾಳಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ಆಧಾರಗಳ ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನರಿತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿರುವ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಅವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲಿ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ತುಂಬಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ದಿಂದಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯೂ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮೋಷಣ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ನ್ಯಾಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮೋಷಣ ಕೊಟ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆಯಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ ಅನ್ಯಾಯ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು ಕ್ಷೇಮವಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪ ಬಾಗುತ್ತದೆ ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಭನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ....

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಉತ್ತಮ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮತಿ ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಹೇಳಲು ಈಗ ಕಾಲವಿಲ್ಲ; ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ನ್ಯಾಯದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದಾದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. 'Where there is smoke there is fire' ಎಂಬಂತೆ ಏನಾದರೂ ದೋಷಗಳಿದ್ದರೆ ಟೀಕೆಗಳು ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಅಂತಹ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ತಪ್ಪುಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಗಾಂಧಿಜಿಯವರ ತತ್ವಪಾಲಕರಾದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರದವರಂತೂ ಇದನ್ನು ಆಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. 'ಬೈದವರನ್ನು ಬಂಧುಗಳೆಂಬೆ, ನಿಂದಿಸಿದವರನ್ನು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳೆಂಬೆ, ಹೊಗಳಿದವರನ್ನು ಜನ್ಮದಾಪ್ತರಿಗಳೆಂಬೆ' ಎಂಬ ವಚನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಂಡಿಸಿರುವ ಈ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಮಹಮದ್ ಸೇಟ್ (ಮೈಸೂರು ಉತ್ತರ).—ಹೋದ ಸಾರಿ ನಮ್ಮ ಚೀಫ್ ಮಿನಿಸ್ಟರು ಉರ್ದು ರಿಪೋರ್ಟರನ್ನು ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಪ್ರಾಂವಿಸ್ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಒಂದು ವರ್ಷವಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಉರ್ದು ರಿಪೋರ್ಟರನ್ನು ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ದೇಶದ 14 ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯು ಒಂದು ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು.—ನಿಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಮಹಮದ್ ಸೇಟ್.—ನೀವು ಯಾವ ರೀತಿ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನೀವು ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಭಹಳ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎ. ಮಹಮದ್ ಸೇಟ್.—ನಾನು ಮಾಡುವ ಭಾಷಣವನ್ನು ಆಮೇಲೆ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ದೇಶದಲ್ಲಿ 25 ಲಕ್ಷ ಜನಗಳಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಇಲ್ಲ. ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

[English version of the speech delivered in Urdu]

Budget is the index of prosperity or decline of the State and of the people. The achievement of securing a surplus of 107.83 lakhs for the year in figures is indeed splendid and worthy of commendation. But the glory is short-lived for the Hon'ble Minister has kept out of accounts the increased cost due to the interim relief to the employees and of the increase in working cost due to rise in staff cost;

when the report of the proposed Committee on pay structure is implemented in the coming month, the surplus would vanish and it is therefore actually a deficit budget in the tradition of present day finance of the party in power.

It is seen that a heavy investment of 1350 lakhs for the last two years has been made on irrigation works. The revenue return shows a decrease of 40 lakhs for 59-60 compared to 58-59. Positively, the collection is poor presumably as an item of favour to agriculturists with an eye on coming elections. Satisfaction has been voiced on the oversubscriptions of the loans floated by the State as indicative of the credit worthiness of the State but it fails to take note firstly of the increasing indebtedness of the State and secondly of the idle money which the inflation has created. The indebtedness of the State will leave a ruinous recurring burden on the State Revenue. The plan outlay on doles from Centre and loans from the public without any appreciable return in the near future will ruin the State economy. The idle money of inflation will corner the production and lead to putting up prices with the result the poor man will become poorer.

The Socialist pattern adumbrates State trading and monopoly to the exclusion and eventual elimination of private enterprise. This is seen working in the Road Transport. In conformity with the policy of nationalisation of Road Transport, a monopoly is being gradually brought in. This should be to give to the common man a better deal by reducing rates and fares but the recent rise in rates has belied this aspect and the State is abusing the monopoly to make more profits which it would not allow a similar private undertaking. The State should eliminate the inflationary pressure if the economy has to improve. On the other hand, the State has become the biggest unit to increase the pace of inflation.

A disheartening feature in the State working of industries is the high cost of production and the low returns. The net estimated revenues from

Industrial Concerns is 55.74 lakhs while the capital outlay on it is very large which works out to a very low percentage on the outlay. After the Government took over the K.G.F. Mines, the production of gold has steadily gone down in keeping with the Government working. The blame is on the ore and the working. This has got to be arrested if the State industries are not to become a white elephant on the State revenues.

The Hon'ble Minister has hinted that he favours the credit to co-operatives and has proposed to withdraw loans to individuals. This is an extension of the socialist pattern of the party laid at Nagpur into the plan outlay. When the loans are withdrawn, the individual will have no other alternative except to revert to a co-operative and pledge his land or become a share-holder in the co-operative. He will be forced to alienate his land when he cannot cultivate without the aid of a co-operative. When the general feeling is not in favour of co-operative farming, the party in power should desist from embarking on a scheme which will blot out individual initiative and dry up production.

In the days when Congress was not in the treasury benches it had voiced that it would aim at improving the standard of living and now it has well and ably succeeded in increasing the cost of living and the standard is considerably going down. Market is not steady. Prices rise day to day. The poor man is finding it difficult to live on the wage he earns. Firstly there is lack of employment. If a census is taken, it will be seen that the unemployed will be larger than the employed. When employment is got, the wage will not be a living wage. When the wage earner goes to the bazaar, he finds he cannot meet the run-away prices. When he could get on, the earned wage will not be enough for him and his children. What is required is more production and not more plans and pious hopes. Production has become a will-o'-the-wisp. Inflation has come to stay. Without production to meet the demand and without efforts to combat

inflation is no prosperity. The prosperity envisaged in the budget is of the State and not of the market, nor of the people. Increase production or hold prices at concerned level, mop up unwanted money from circulation or stop boosting the money circulation by reducing the outlay, allow private enterprise to take initiative and infuse the necessary drive to increased production without embarking on grant outlays, the economy will improve or otherwise it will suffer disastrously and may not revive again. Secular State is evolving its own society. The list of varnas is giving place to backward and other than backward, perhaps forward classes. Distinction of community is giving place to caste and only of Hindu community. The castes in other communities are left out of consideration. On the list published in newspapers (*Deccan Herald* of 2nd March 1960) some castes appear under different names more than once. For example, 'Agasa'-Dhobi; 'Vokkaliga'-Gowda; 'Golla'-Adavi Golla; Asthan Golla, thus multiplying their reservation quota. The sub-sects in other communities have not been given similar consideration by the Committee, as I could quote from my community names of castes like Patwargar, Nalband, Takare, Dairewala, etc., whose literacy is absolute zero. I request the Government to reject the report as it is unfair and partial, and fix up communal representations on the population basis excluding the percentage of reservation constitutionally guaranteed to the Scheduled Castes. A new development of the secular society is its ethics. The accent is towards bribery and corruption. It is gathering momentum both in official and non-official circles. Corrupt money has now become the grease that moves the Government machinery at any level. This ethical development is but natural when the prices spurt overnight by the possible new levies. When actually the taxes come on some articles, the prices of other articles also rise in sympathy with the other articles which are taxed. It remains to be seen how long this new ethics will endure. The cause for the growth of the new ethics is the

(Sri A. Mohamed Sait)

secularism. Secularism cannot teach the boys in schools the principles of Dharma according to the tenets of each religion to its members by members of that community to inculcate in them a sense of truthfulness, good behaviour and Godliness. Lack of such training has brought about indiscipline among students all over India. The Youth Festival held at Mysore was the cause of recent disturbances in Mysore and Bangalore but the Police came with a high hand and has gone beyond its limits. Boys wanted a correction and not shooting and cold-blooded murder. Enquiry should be instituted by withdrawing Police cases as they are likely to delay the disposal of cases whereby the evidence against them will be destroyed. Government should not encourage such high-handedness but punish the culprits by conducting a confidential enquiry immediately. Government stands for prohibition but this has encouraged illicit distillation. Many families are getting ruined by such half-hearted prohibition.

Let prohibition remain and let Government make a source of income by fining heavily illicit distillers and men possessing illicit liquor so that the vice is eliminated completely.

Eliminate inflation, revive production, put down corruption—the economy will by itself gain blood transfusion; if not, the economy will swallow everyone in its whirlpool.

As in the past, I have to reiterate my demand for due consideration of the problems of Muslims. I have seen no visible change in the attitude of the Government. My duty, to my community prompts me to voice again and again the rights of the minority communities. Everyone in the Assembly is mysteriously silent in this regard. The majority is bent on digesting the rights of the minorities as a big fish swallows the small ones. Their rights are being done away with, when actually they are to be safeguarded. The attitude of the Government is merciless against us which leads us to question our very existence. It should be the sacred duty of the majority to

safeguard the rights of the minorities. It is undeniable that in every phase of life there is partiality against Muslims. Injustice and prejudice is wantonly employed only because our voice is not strong. As Sir Mohamed Iqbal, the eminent poet and philosopher observes, "Democracy is a form of Government in which people are counted,—not weighed".

In the past 13 years, you have solicited our votes. When the event of election is over, you show a suspicion and prejudice which is uncommon. I would like you to know, Muslims are as national, if not more than you are. Religious differences should not be exploited to mean ends. We are not aliens to each other. Pandit Nehru observes in his "Discovery of India" that Hindus and Muslims are the words just differing in religious pursuits. Indians whether Hindu or Muslim or Christian are members of the same nationality. Religious differences should not be made to conflict when national interests come in. The mutual fear, suspicion and recrimination should go if the nation has to attain its full stature.

During the British rule, our aims were identical—the approach may have been different born out of the hated British policy of divide and rule. That same policy still persists though the authors of it were driven out.

Believe me, we are Indians in the truest sense of the term and if there is aggression against the State, Muslims will be the first to defend the motherland with their blood and sweat.

You have seen in the Kerala episode how Muslims have stood for national solidarity and eventually withdraw their claims to keep up the national solidarity in the truest spirit of Islam, which signifies "submission to the will of God". Fidelity to the State has been our creed throughout. It is for you to see without your prejudicial eye. You will find us thankful, honest, peace-loving and devoted to justice.

As minority, we feel we are treated indiscriminately. We should be given due representation in official, semi-official committees and conferences. It is a matter for great regret that our

claims are ignored though there are very competent men in the community. The existing monopolistic attitude should change and Government should treat all constituents equally.

I have to mention that Urdu is not a foreign language. It is as much a language of Indians as Hindi is. Opportunities should be made available for the growth and development of the Urdu language. Britishers allowed the language to develop freely and Indians should not cause it to be killed when it could be allowed to flourish without detriment to the state language or national language.

Muslims are not demanding any separate or additional privileges. They demand what is due but denied to them. If Muslims have no confidence in Congress or if the Congress feels the aloofness of Muslims, it is because even their birth-rights are denied to them. You know that Muslims though a minority play a decisive role in elections. The success or failure of a candidate depends on the marginal votes of Muslims. Do not be just favourable because of the coming elections. Help Muslims to walk along with you and you will see that they will never let you down.

Let me say a word about my constituency of Mysore; the once glorious garden city is losing its glory and gardens because of the neglect of the Government. In spite of several demands and representations of the local public and Municipality, Government have not created any scope of employment in Mysore by opening industries, while Bangalore is indiscriminately chosen for opening any new industry. It is urgent and necessary to stem the growing unemployment in Mysore by diverting some industries when power and water are available in plenty in Mysore.

I have avoided the details and touched upon matters indicatively. It is my earnest desire that the minority communities in general and Muslims in particular also advance hand in hand with other communities. As an independent representative of independent people, I have expressed my views freely. I wish to see that

this voice of truth is not once again proved a reverberation in desert.

I once again demand of the authorities to strive hard for public good. Public welfare must have top-most priority. Minorities should never feel disheartened in a democracy. As every brick is an important component of a building, the minority must not only be deemed as such but openly recognised as an integral constituent of the structure. I would reiterate :

End partiality ; abolish corruption ; facilitate minorities ; let not Government be a burden on public.

My slogan of this budget speech today is :

‘Live and Let Live.’]

4-30 P.M.

†ಶ್ರೀ(ವು)ತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ (ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಮ್ಮ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಚಿವರು ಈ ವರ್ಷದ ಬಜೆಟ್ ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ನಾಲ್ಕು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದೇನೆ. ಅವರ ಭಾಷಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 25ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ “ನಾವು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸುಭದ್ರವಾಗಿರ ವಂತೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸಿ ರುತ್ತೇನೆ. ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉಜ್ಜಿತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂಬುದನ್ನು ಸಹ ನೋಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿವಾದವೇ ಇಲ್ಲ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಾಮನ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸುಭದ್ರವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ನೂತನ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ರಾಜಧಾಯಕವಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಣವೊಂದಿಷ್ಟೇ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಲದು ; ಜನರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ನಾವು ಶ್ರೇಯಃಪಥದಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ಸದನದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಈ ಸುಂದರ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹತ್ತೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ತಾರಂಜಿ ಬರವಂತೆಯು ನನಗಿದೆ.” ಎಂದು ಬಹಳ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಆದರೆ ಈ ಸದನದ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಗಲೇ ಅಥವಾ ಈ ಸುಂದರ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಾತಾಗಲೇ

(ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ)

ಕೇಳುವವರು ಒಬ್ಬರು ಬೇಕಲ್ಲ, ಜನರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇದೆಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೆ, ಅವರು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಾಗಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿದರೆ ತಾನೆ! ಸರ್ಕಾರ ಜನರ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲವು ಸದಸ್ಯರ ಬುದ್ಧಿಮಟ್ಟ, ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಆಳೆಯಲು ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಧರ್ಮಾಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಿಸಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜನಗಳಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿ ವಂತರಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಊರಿನವರಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪಾದಿ ವಸ್ತ್ರ ಉಟ್ಟವರಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬುದ್ಧಿ ಎಂದಿದರೆ, ಹೆಂಸ ರೆಲ್ಲರೂ ಮೂರ್ಖರು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ, ಹೀಗಿರುವಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಎಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಎಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿರುವ ನಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಜಾಲರಾದ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಚಿವರಿಗೆ ದನ್ಯವಾದ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ "ರಾಜ್ಯ ಪಾಲಕರು ವಿವಾನಮಂಡಲದ ಸಂಯುಕ್ತಾಧೀಶ ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ, ಚಾಲ್ತಿ ಸಾಲಿನ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸೂಚನೆ, ನಾವು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಅದೇ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪುನಃ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಭಾಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿರುವುದು ಕೇವಲ ಶೇಕಡ 20 ನಿಜ, ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಅಪ್ರಯೋಜಕ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಖಾತೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಜವಾಬು ಹೇಳುವಾಗ ನನ್ನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಶೇಕಡ 20 ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು—ಯಾವುದು ನಾನು ನಿಜವೆಂದು ಆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ ನೋಡಿದನೇ ತಾವೂ ಹೇಳಿ ಈ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮನವರು ಇವರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು! ಇಂಥ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ ಯೇ ಎನ್ನುವವರಿಗೆ ಮೇಲೆಕೆಳಗೆ ನೋಡಬಿಟ್ಟರು! ಹೋಗಲಿ ಪಾಪ ಅವರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹಾಗೆ! ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಂಥ ವಿಚಾರ! ನಾನಾದರೂ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಚಿವರಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಇಷ್ಟೆ; ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾಗೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಎಣಿಕೆಯ ರೀತ್ಯಾ ಕೆಲಸಗಳು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ತಾವೇ ಒಪ್ಪಿರುವಂತೆ, ನಮ್ಮ ಸಹೋದರ, ಸಹೋದರಿಯರ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪುನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬಿಟ್ಟು ಇವರು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದವರು, ಇವರು ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿರುವರು, ನಮ್ಮ ಜನ, ನಮ್ಮ ಬಳಗ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ಕಾರ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರೆ ಬಂದಿತ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸುಗಮವಾಗಿ, ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ದಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಇವರ ಭಾಷಣದ ಮೂರನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಫೈನಾನ್ಸ್ ಕಮಿಷನರವರ ಅದ್ವೈತ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಮಿತವ್ಯಯಿಗಳಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಎತ್ತರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ಏನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅಂದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ತೋರಿಸಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ನನಗೆ

ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಶೆಯಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಇದರ ಲೆಸ್ ಆದರೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆ ಲೆಸ್ ಏನೋ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಶೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜವಾಬಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥಂಥ ಮಿತವ್ಯಯ ಕೆಲಸದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಂದು ನೀವು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬರಿಯ ವರ್ಧಾ ಬರ್ಚಿನ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಾರಾಧ್ಯರು ತಿಳಿಸಿರುವಾಗ ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ಎಲ್ಲಾ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಡೆಮೋಟಿಕ್ ಡಿಸೆಂಟ್ರಲೈಸೇಷನ್ ಅದಮೇಲೆ ಈ ಸಬ್ ಡಿವಿಜನ್ ಆಫೀಸರು, ಡಿವಿಜನ್ ಕಮಿಷನರು, ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡಿಂಗ್ ಇಂಜಿನಿಯರು, ಕೆಲವು ಡಿ.ಡಿ.ಐ.ಐ. ಆಫೀಸುಗಳು ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಜವಾಗಿ ವಜಾಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನನಗಿಂತ ಮಂತ್ರಾರಾಧ್ಯರು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರು; ಅವರು ಬಹಳ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬರಿಯ ಕಾಲವ್ಯಯವಾಗಿ ಇವರು ಗಳಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹರಿಕತ್ತೆ ವಿನಾ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ 7ನೆಯ ಪೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೆ:

"ನಿರಾವರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಣವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಕೂಡ ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀರು ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದ್ವೈತ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಂಶದಾನವನ್ನು ವಸೂಲಾಡಲು ಶಕ್ತರಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಆಯವ್ಯಯದ ಅಂದಾಜಿನಿಂದ ಕಾಣಬಹುದು. 1957ನೆಯ ಇಸವಿಯ ನಿರಾವರಿಯ ಮೇಲ್ವಾರ್ಷಿಕ ಅಂಶದಾನದ ಅಧಿಯಮವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಾಟುಮಾಡುವ ವಿಧೇಯಕವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ನಿರಾವರಿಯಿಂದ ದುಡ್ಡು ಬರುತ್ತದೆ? ನಿರಾವರಿ ತೆರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆ? ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಕೇಳಲು ನನಗೆ ಕುತೂಹಲ. ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳನ್ನು ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಅಡ್ವೈಸಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅಡ್ವೈಸರುಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟು ಅದರಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರೆ, ನಿಜವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ವರಮಾನ ಬರುತ್ತದೆ, ಜನಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಾ ತರಕೆಳಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟತ್ವ ಸಾವಿರ ಎಕರೆಗಳಿಂದ ವಾಟರ್ ಲೇಟ್ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮು ತಪ್ಪೇ?

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಏಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ! ನಾನು ಹೇಳುವವರೆಗೆ ಕೇಳಿ. ಏಕೆ ಅವಸರ! ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ನನ್ನ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ತಮಗಂತೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಒಣತಾಲ್ಲೂಕು, ಬರಡು ತಾಲ್ಲೂಕು; ಅಂಥ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮೊನ್ನೆ ತಾನೆ ಆಲಹಳ್ಳಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಎಂದು ಒಂದು ಅಣೆಕಟ್ಟಿಗೆ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಈ ಸದನದ ಸದ

ನ್ಯಾರಾದ ಮತ್ತು ಈ ಸುಂದರದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಆದ ಮಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಸುವರೂಪರಾಜೇಂದ್ರವರಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ಮುಂತಾದವರಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ, ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಇರಲಿ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮುರಿಯಪ್ಪ. — ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದೆ ಅಲಹಳ್ಳಿ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಮೈಸೂರು ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿರಿ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ. — ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿನ ವಿಚಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, 9.5 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು. ಇದು ಬೇಗೂರು ಸರಗೂ ಮತ್ತು ಅಲಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಸುದ್ದಿ. ಈ ಎರಡು ಊರುಗಳಿಂದ ಇರುವುದು 400 ಸಂಸಾರ, ಅದರಲ್ಲಿ 40 ಕುಳಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲ್ಲೂಕಿನವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಇವರಿಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಸಮಾಚಾರ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ, ಈ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಯಾವಾಗ ಸ್ವಾಂತ್ರ್ಯ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಗಾಳಿ ಸುದ್ದಿ ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಪುರುವಾಯಿತೋ ಅವಾಗ ಎರಡು ಊರಿನವರೂ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಓಡಿ ಬಂದರು. “ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಆಗಿದೆಯಂತೆ, 40 ಜನಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಪಕಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮುಳುಗತೆ 400 ಎಕರೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ನಮಗೆ ಗೋದಾಳ ಇಲ್ಲ ಬೇಕೆಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಜಮೀನೂ ಇಲ್ಲ; ಇದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಡಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಹಾಕಿಕೊಡಿ” ಎಂದು ಇಷ್ಟ ಜನರೂ ಅಪ್ಪಿ ಕೇಳತೊಡಗಿತು. ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ನಾನು ಕೂಡಲೆ ನೂಪರಿಂಟೆಂಡಿಂಗ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅವರು ಇದು ಫೀಜಿಬಲ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಅಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರು ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯ, ದುಷ್ಕೃತ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆ.

ನಾನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ 15-20 ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಿನಿಸ್ಟರ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಇದನ್ನು ಆಡರ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಮಿನಿಸ್ಟರು ಶಂಕು ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಫಂಕ್ಷನ್ ಬಹಳ ಗ್ರಾಂಡ್ ಆಗಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದೂ, ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಯಾಷೆಟ್ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ, ಇದರ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಎಂಟತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಶೇಖರಿಸಬೇಕೆಂದು, ಚಂಪಾ ವನೂಲುವಾಸವುಡಕ್ಕೆ ಪುರಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ನಮ್ಮ ಗತಿ ಏನು ಎಂದು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಜನಗಳು ತಿರುಗಿ ಓಡಿಬಂದರು. ಇದಲ್ಲಾ ನಕ್ಕವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಅವಾಗ ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರಿಗೂ, ರೆವಿನ್ಯೂ ಮಿನಿಸ್ಟರಿಗೂ, ಅಗ್ರಿಕ್ಚರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರಿಗೂ ಕಾಗವರರು ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಕನ್ಸರ್ವೇಟರ್ ಮಿನಿಸ್ಟರು ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದ ಬಂದಿತು, ಟೀಫ್ ಮಿನಿಸ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಜಪಾಬು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವರು ಏನು ತಿಳಿಸಿದರೋ ಭಗವತನಿಗೆ ಗೊತ್ತು.

ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೇ? ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ

ಮನುಷ್ಯ ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ವೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ನಿಜವಾಗಿ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಸ್ಕಾಟಿಗೆ ಹೋದರೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಸರ್ವೆ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆಗಿದೆಯಂತೆ. ಮಿನಿಸ್ಟರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು, ಭರ್ಜರಿ ಭಾಷಣಗಳಾದುವು, ಕ್ಯಾಷೆಟ್ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಆಗಿಹೋಯಿತು.

ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಮುಂಚೆ ತಿರುಗಿ ಜನ ಬಂದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. “ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಡೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯ, ಅಕ್ರಮವೆಂದು ತಿಳಿದು” ಎಂದು. ಇವರ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ನನಗೆ ತಲಪುವ ಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿ! ಟೂರ್ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಒಂದು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವ ದಿವಸ ನನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಆ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಒಪ್ಪಂಗೆ ಸೆರಮನಿಗೆ ನೀಡುವ ಏಕೆ ಹೋಗಿ ಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ, ಇದೇ ಕಾರಣ. ಒಪ್ಪನ್ ಆದ ಬದು. ದಿವಸಗಳ ಮೇಲೆ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರದವರು ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಪ್ರಿಂಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ಫಂಕ್ಷನ್ ಆದ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಬಂದಿತು. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರಿನಿಧಿ ಹೆಂಗಸಾಗಲಿ, ಗಂಡಸಾಗಲಿ, ಹುಕ್ಕುರಾಗಲಿ, ಕೊಡತಕ್ಕ ಮರಾದೆಯನ್ನು ಈ ದಿವಸ ಕೊಡದೆ ಇಂಥ ಅಕ್ರಮದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಆಯಿತು; ಇದಕ್ಕೆ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಆಯಿತು; ಇದೂ ಭರ್ಜರಿಯಾಗಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಯಿತು. ಊಟ ಆಯಿತು, ತಿಂಡಿ ಆಯಿತು, ವ್ಯವಹಾರ ಆಯಿತು, ವಾಷನ್ನು ಬಂದರು. ಈ ದಿವಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒನಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದು ರೀ-ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಆ ಶುಭ ದಿವಸ ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೆ ಆ ಸ್ಥಳ ಸರಿಇಲ್ಲವಂತೆ! ಅವರು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಎಕರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ. ವೇಸ್ಟ್-ವೆಲ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವಂತೆ. ತಿರುಗಿ ಚಿಕ್ಕಿ ಕರ್ ಒಪ್ಪಿಸಿಯನ್ ಬೇಕಂತೆ. ಇದೇ ವಿಚಾರದಷ್ಟೆ ಚಿಕ್ಕಿ ಕರ್ ಹಡ್ ಅವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಏನು? ಅವರಾರೂ ಅಭೀನರುಗಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. I have all sympathies for them. ನಾನು ಸಿಂಪತ್ಯಸ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಅಭೀನರುಗಳು ಮಾಡುವುದು ಏನು? ಅವರು ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿ ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡದೇ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ? ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕಿ ಬಲವಂತ ಮಾಫಿಸ್ತಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅಮುಕಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಣೆಕಟ್ಟಿಗೆ ನೀರು ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾಂತ್ರ್ಯ ಆಗಿದ್ದ ಏಕ್‌ಅಪ್ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಯಾನನ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲುಗಡೆ ಏಕ್‌ಅಪ್‌ಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಆಗಿಹೋಯಿತು ಎಂದರೆ, 30-40 ಎಕರೆ ಸಾಗುವಳಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಿದ್ದರೆ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆಯ ಎಷ್ಟೋ ರೈತರು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು, ಇವರು, ಇವರುಗಳ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಕಂಠಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಎನ್. ನಾಗನೂರ್ (ರೋಗೋಪಯೋಗಿ ಶಾಖೆಯ ಉಪಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಎಲ್ಲ ಸ್ಯಾಂಕ್ಷನ್ ಆಗಬೇಕು !

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಬಡಗಟ್ಟಿ, ಕೊಳಕಟ್ಟಿ ಹೊಡೆ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್ ಇಲ್ಲ, ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿಹೋಯಿತು ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ. ಇಷ್ಟು ಜನ ಕೆರೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಜಿ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು ! ಎಷ್ಟು ಜನ ಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಬೇಡ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ನೋಡಲಿ. (ಮಿನಿಸ್ತರು ಇದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು). ಇದು ಬೇಡ ಎಂದು ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಂದಾಗಲೂ ನಾನು ಅಲ್ಲಿನ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಇಂಜಿನಿಯರನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅಂಥ ಇಂಜಿನಿಯರು ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ, ಅಂಥ ಬನವರಾಜೇಅರಸಿನವರನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನರಿಗೆ ಆನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಸರಿಯೆಂದು 1958ನೆಯ ಇಸವಿ ಆಗಸ್ಟ್ 12ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೂ ಕೂಡ ಆ ಬಡಗಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟಿಗೇಷನ್‌ಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

5-00 P.M.

ಕಲ್ಲಕಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಿಕ್‌ಅಪ್ ಕೆಲಸವನ್ನೂ reinvestigationಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಯಾವ ಪಿಕ್‌ಅಪ್ ಇಲ್ಲದೆ 300 ಎಕರೆ:ಪುಸ್ತು ನಿರಾವರಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. 1959ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸರ್ವೆಮಾಡಿ ಆ ನಿರಾವರಿಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸುಮಾರು 900 ಎಕರೆಗೆ ನಿರಾವರಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು ಐದು ಲಕ್ಷ ಬರ್ಚಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಹೊತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬರ್ಚುಮಾಡಿ 350 ಎಕರೆ ನಿರಾವರಿಯಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ ! ಏನೂ ಬರ್ಚು ಇಲ್ಲದೆ ಈಗಲೇ 300 ಎಕರೆ ನಿರಾವರಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾರದೋ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, 350 ಎಕರೆ ನಿರಾವರಿಯಾಗಿ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಬರ್ಚುಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ ! ನಮಗೆ ಇಂಥಾ ಯೋಜನೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ನೂರು ಆಮಾನಿಕರೆ ಸರ್ವೆ ಆಗಿ, ಅಂದಾಜಾಗಿ, ಚಿಂತಾ ನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಎರಡು ಸಾರಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಇಂಥಾದ್ದನ್ನು ಈ ಕೊತ್ತು reinvestigationಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವೇನೇ ಮಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ, ಧರ್ಮವೇ ? ಬರ್ಚುಮಾಡಿ ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇದೇನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯುವ ಕೆಲಸವೆ ? ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಬದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲವೇನು, ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಟಿ.ಎ. ಏನು, ಡಿ.ಎ. ಏನು ? ಹೀಗಾದರೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ರಾಜಿ ಬರುತ್ತದೆ ! ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮನ್ ಮುರಿಯಪ್ಪನವರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು, ನಮಗೆ ಪರಮಾನ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಹಾಕು, ಇವರಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಹಾಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಭೆಯು ಆನೇಕ ಸದಸ್ಯರು ಪಬ್ಲಿಕ್‌ವರ್ಕ್ಸ್ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಧೀರ,

ಶೂರ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಇರಬಹುದು, ಆದರೆ.....

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮುರಿಯಪ್ಪ.—ಗುಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತರವೆ ?

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಶರಾವತಿಗೆ ನಾನೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಭರದಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರೂ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ದುಡಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಡೆ ಹಾಲಿನ ಹೂಳೆ ಹರಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ವಿಷದ ಹೂಳೆ ಹರಿಸಿದರೆ, ಇದನ್ನು ಕುಡಿದವರು ಸಾಯಿರೇಬೇಕು. ಹಾಲಿನ ವಾಸನೆಗೆ ವಿಷ ಕುಡಿದವರು ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಖಂಡು ಹಾಲಿಗೆ ಒಂದೇ ಕೊಟ್ಟು ಹುಳಿ ಸಾಕು. ಹಾಲು ಹಾಕಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ವಿಷಹಾಕಿದ ಪಾಪ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರೈಮ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಅವರು ಇಂಥಾ nepotism ಕೂಡ corruptionಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ನನಗೆ ದೂರು ಬಂದರೆ ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮೊನೆ ಎ.ಐ.ಸಿ.ಸಿ. ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರೈಮ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸರ್ಕ್ಯುಲರ್ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕ್ಯುಲರ್ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಬಂದಾಗ ತೋರಣ ಕಟ್ಟುವುದು ಬೇಡ, ಹಾರ ಹಾಕುವುದು ಬೇಡ, ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಕೊಡುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ! ಆ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರೆ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿನ ಕ್ಯಾನ್‌ಕಟ್, ಅದೂ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಜನರ ಹೆಂಡತಿಯರ ತಾಳಿ ಮಾರಿಕೊಟ್ಟು ಹಣದಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಕ್ಯಾನ್‌ಕಟ್ ಹೊಕ್ಕುಕೊಂಡು ಬರುವುದು. ಇದಿಂದ ಅಕ್ಕಮೃ ಅಪರಾಧ !

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮುರಿಯಪ್ಪ.—ಬಹಳ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ !

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಪ್ರಜೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಡೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪ ಎಂದು ಬಾಯಿ ತುಂಬಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನೀವು ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು. ನಾನು challenge ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನಾನು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತೋರಿಸಲಿ. ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೇನು ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೆ !

ಇಂಥವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ Anti-corruption ಇಲಾಖೆ ಬೇರೆ. ಇವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ ! ದೇವರು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ! ಕುರಿಕಾಯಿ ತೋಳ ಎಂದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಇವರು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ, ಅಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರೀತಿಯಿಂದ ಗತ್ತಿನಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ! ನನ್ನ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗಾಗಿ ನಾನು ಮೆದುತೆಯಿಂದ ದುಡಿಯಲು, ಕಷ್ಟಪಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ದೇವಸ್ಥಾನ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವಾರ್ಥ ತೆಯಿಂದ, ನನ್ನ ಜನ, ನನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಎಂದು ಭೂತ ದೇವಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಿಲ್ಲದೆ, ಅಕ್ಕಮವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ದೇವರೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಉಪ್ಪು ತಿಂದವರು ನೀರು ಕುಡಿಯಿರಲೇ ಬೇಕು, ಈ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಈ ಜೀಬರ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತೇನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು; ಯಾರು

ಬೇಕಾದರೂ ನೋಡಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಕ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ರೋಡ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ವಿಚಾರ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬಸ್ ಫೆರಾಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯ. ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗದ ದರಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡುವ ನೆಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ದರಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿ, ಜನಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ತಪ್ಪು. ಅನುಕೂಲಸ್ವರೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರೂ ಫಸ್ತ್‌ಕ್ಯಾನ್‌ನಲ್ಲೋ ಕಾರುಗಳಲ್ಲೋ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ನನ್ನಂಥ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ವಿನಾದರೂ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಇಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ದುಡ್ಡು ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರೂ ಸರ್ಕಾರ ಒದಗಿಸಿರುವ ಈ luxury ಬಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಆಗಾಗ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿಚಾರ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಂದೇ ಸೀಟುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾರೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಒಂದು ಎಳೆಯ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ; ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲು ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಹೆಂಗಳರ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗಂಡನಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಎಂದು ಅಂಗರಾಶಿ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ; ಅಲ್ಲಿಗೂ ತಮಾಷೆಯಾಗಿಹೋಯಿತು. ಕಂಡಕ್ಟರೂ ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲಿಲ್ಲ, ಆ ಮನುಷ್ಯನೂ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ನಾನು ಛಾಯಾ ಹಾಕಿ ಸರಿಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರೆ, ಅದೂ ನನ್ನಂಥವರು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಕಡೆ ಆ ಕಡೆ ತಿರುಗುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಕಾಲು ಆಡಿಸುವಹಾಗಿಲ್ಲ....

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ. — ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನೀವು double fare ಕೊಡಬೇಕು (ನಗು !)

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ. — ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನುಕೂಲವಿರುವಾಗ ಬಸ್ ದರಗಳನ್ನು ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿನ ಪ್ರಸಂಗ. ಸರ್ಕಾರ ಇದನ್ನು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೂಟಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಭಾರ್ಷದದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಶಾಖೆಯ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ನಾನು ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಳರ ಹತ್ತಿರ Sandal Reserve ಎಂದು ಸಾಮಿರಾರು ಎಕರೆ ಕಾಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 50 ಮರಗಳಿಗಿಳಿದಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ ಸಹ ಬಂದಿದೆ. 300 ಹರಿಜನರ ಸಂಸಾರ, 200 ಪರಿವಾರದವರ ಸಂಸಾರ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲದೆ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ರಿಲೀಸ್ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೋಷಿಯರ್ ವೆಂಫೇರ್ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರೋನಿ ಮಾಡಲು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

Local Self-Government ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ವಿಷಯವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಟ್ಯಾಟಾ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಆಕ್ಟಿವ್ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಏಕೆ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು,

ಎಕ್ಸ್‌ಟೆನ್‌ಷನ್ ಕಡೆ ತಮ್ಮ ನಿಗಾ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಹಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಣಿವಿರಾಸ ಮೊಹಲ್ಲ ಎಂದು ಒಂದು ಎಕ್ಸ್‌ಟೆನ್‌ಷನ್ ಇದೆ. ಇದು 1930ರಲ್ಲಿ ಲೇ ಔಟ್ ಆಯಿತು. ಟಿ. ಬಿ. ರಾಮಾಯ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ 'ಅಂಡರ್‌ಗ್ರೌಂಡ್ ಡ್ರೇನೇಜ್' ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಎಸ್.ಮೇಟ್ ಸ್ಟೇಜಿನಲ್ಲೇ ಇದೆಯಂತೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ. — ಮಂಡಿಮೊಹಲ್ಲ, ಲಪ್ಪೆ ಮೊಹಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯದು. ಅಲ್ಲಿ ಬದವಿರಾವ ಜಾಗ, ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಟಿ. ಬಿ. ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಜಾಗ. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೊಡಬೇಡವೆ ? ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ. — ವಾಣಿವಿರಾಸ ಮೊಹಲ್ಲ ಅದಮೇಲೆ ಅದ ಎಕ್ಸ್‌ಟೆನ್‌ಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ. — ನಿಮಗೂ ಬರುತ್ತದೆ, ನೀವು ವಿವರೀತ ಆತುರಪಡುತ್ತೀರಿ. ವಾಣಿವಿರಾಸ ಮೊಹಲ್ಲ ನುಂದರವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ. — ಅದರೇನು ! ಹೆಣ್ಣು ಚಂದ, ಕಣ್ಣು ಕುರುಡು ! ನುಂದರವಾದ ಮೊಹಲ್ಲ ಅದರೂ ಅದರ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿದೆ !

1945-46ರಲ್ಲಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಕ್ಸ್‌ಟೆನ್‌ಷನ್ ಎಂದು ಅಲ್ಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಬಡಾವಣೆ ಆಯಿತು. ಸೈಟುಗಳನ್ನು ದುಬಾರಿ ಬೆಲೆಗೆ ಹರಾಜು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನೇ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಾನು ವಿಚಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಮಿಷನ್ ನವರು ಸಬ್‌ಮೇನ್ಸ್ ಹಾಕಲು ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಕೂಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ಲೇ ಔಟ್ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವಿಷನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಮನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಸೈಟುಗಳ ಬೆಲೆ ಬಹಳ ದುಬಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದವರಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಸರಕಾರಿ ನೀರು ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ದರಿಂದ ಫಜೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಸರಕಾರದವರು water supply schemeಗೆ loan ಕೊಡುತ್ತಾರಂತೆ. ಇದನ್ನು Mysore Municipality ಅವರು ಬೇಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಬಡಾವಣೆಯ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ Mysore Municipalityಯವರು water meter readingನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ರೀಡಿಂಗ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಬಡಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುಮಾಸ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. Electric Department ನವರಂತೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಬಿಲ್ಲು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಹಣ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಒಂದು request ತಂದಿದ್ದರು. ಈ ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು Municipalityಗೆ ಒಂದು ಬಡಾಬಂಡಿತವಾಗಿ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಬಿಲ್ಲು ತಯಾರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಲು ಹೇಳಬೇಕು.

ಇನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮುಖಾಂತರ ಒಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ರೈತರಿಗೆ ಜಮೀನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಜಮೀನು ಇದೆ ಆದರೆ ನೀರು ಇಲ್ಲ. ರಬ್ಬಿ ಇಲ್ಲ. ಗೊಬ್ಬರ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾವೇನೂ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದು

(ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ)

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಏನಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ investigation, re-investigation ಇದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಗ ನೀವಾದರೂ ಶ್ರೀ ಮರಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ Demand ಮಾಡಿ Bore hole equipment ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ sub soil ಅದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭಾವ ತೆಗೆಯಿಸಿ ಕೊಡಿ. ಮೈಸೂರ್ ಇರಿಗೇಷನ್ ಏಜೆನ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು facilities ಕೊಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ instalmentನಲ್ಲಿ ಹಣ ವಾಪಸ್ಸು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಬಡರೈತರು ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ನಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಉತ್ತೇಜನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದಾಗಿ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ನೀವು supply ಮಾಡುವ fertilisers ರೈತರಿಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೆಗೂ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪಶು ಸಂಪತ್ತನ್ನು improve ಮಾಡಿ upgrade ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಎತ್ತು, ಕುಡಿಯಲು ಹಾಲು, ಗೊಬ್ಬರ ಎಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಯಾವ insemination centre ನವರು ಯಾವ ತಳಿಯ semen ಕೇಳಿದರೂ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಜವಾಬು ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಇದು ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಉತ್ತರ ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು ಆಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಹಾಲೂ ಕೊಟ್ಟು, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೂ ಆಗುವ ತಳಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಮೊನ್ನೆ Jersey Semen ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಆದರೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಹಸು ಮೈಸೂರಿಗೆ ತನ್ನ; ತಮಗೆ ಹೊರಗೆ ಕೊಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಾವು ಊರಿಂದ ಊರಿಗೆ ದನಗಳನ್ನು ತರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ರೈತರ ದನಗಳನ್ನು upgrade ಮಾಡುವ ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಜಾಗೃತ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನೂಟಿ ಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ವಿದ್ಯಾ ಇರಾಪೆದು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ತಕ್ಕದ್ದೇನೆಂದರೆ ಪ್ರೈಮರಿ ಸ್ಕೂಲು ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 4-5 ತಾರೀಖಿನೊಳಗಾಗಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಸಂಬಳ ಈಗ 15-20ನೆಯ ತಾರೀಖು ಆದರೂ ತಲುಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮುಂಚೆ ಟ್ರೆಜರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಮಿನಿಆರ್ಡರ್ ಮುಖಾಂತರ ತಲುಪಬೇಕು. ಅವರ ಕಷ್ಟ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಬೇಕು. ಮೊದಲೇ ಬಡಮೇಷ್ಟ್ರು. ಅವರುಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆ ಜಾಸ್ತಿ. ಕಾಲಸಿದ್ಧಿ ಇಷ್ಟು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಅವರುಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೇನು ಸುಖಬೇಕು. ಮಂತ್ರಿಗಳು ದಯಮಾಡಿ ಇದನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಪರಿಹರಿಸಲು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾಇರಾಪೆದು ಇನ್ ಸ್ಟ್ರಕ್ಷರ್ ಮತ್ತು ಟ್ರೆಜರಿ ಆಫೀಸರ್ ಇವರುಗಳ ನಡುವೆ ಏನೋ ಒಂದು ಕೈಕೆ ಇದ್ದಕಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹಣ ಬೇಗನೆ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರೈಮರಿ ಸ್ಕೂಲು ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಳಿಗೆ ಒಂದನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ದಿವಸವೇ ಹಣ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಮಿನಿಆರ್ಡರ್‌ದಿಂದ ಕಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಖಡಾಯದಂತಾಗಿ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮಾನ್ಯವಿದ್ಯಾಸಚಿವರನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಇರಾಪೆ. ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನಿರ್ಣಯದ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾತನಾಡಿ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಇವರ ಚರ್ಮ ಬಹಳ ಮೃದುವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ಇದು ಬಹಳ ಜಾಸ್ತಿ remarks ಆಯಿತು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಅವರ ಚರ್ಮ ದಪ್ಪ ಎಂದು ಹೇಳಬಾರದೇ! ಚರ್ಮ ದಪ್ಪ ವಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಚಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಇದ್ದಲ್ಲಿ ವಂತ್ರಿಗಳವರಿಗೆ ಬರಬೇಕೆ? ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಏನಿದು ವಿಚಿತ್ರ! 10-15 ಗ್ಯಾಲನ್ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ—ತಾವೇನೋ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಇಳಿದವರ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ನಡವಳಿಕೆ! ಎಷ್ಟೋ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದರು, ಎಷ್ಟೋ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೋದರು. ಇಂಥಾ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನಂತೂ ನಾನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನುಳಿದ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಡಿಮಾಂಡ್ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದೇನೆಂದರೆ ರಿಟೈರ್ ಆಗುವವರಿಗೆ ಪೆನ್‌ಷನ್ ತೀವ್ರ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಪೆನ್‌ಷನ್ ದೊರೆಯದೇ ಇರತಕ್ಕ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಅವರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಇಂಥ ದಿವಸ ರಿಟೈರ್ ಆಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಪೆನ್‌ಷನ್ ಪೇಪರ್‌ಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಯಾರಿಸಿ ಇಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಟಿ. ಮರಿಯಪ್ಪ.—ನೀವು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೆ verification ಸಲುವಾಗಿ ತಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ರದ್ದೆ ಬೇರೆ ಯಾವದೋ ಒಂದು ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಟೆಂಪರರಿ ಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ verification ಆಗಿ ಪೇಪರ್‌ ಬರಲು delay ಆಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ. ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ.—ಅವರು ರಿಟೈರ್ ಆಗುವುದು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಇರುವುದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ. Information complete ಆಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಪೇ ಪರ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಕಾರಣ ಅವರು ರಿಟೈರ್ ಆದ ಕೂಡಲೇ ಪೆನ್‌ಷನ್ ದೊರೆಯುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇನ್ನು economise ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥಸಚಿವರಿಗೆ ಡಿಮಾಂಡುಗಳ ಡೆರ್ಡು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. Formation of Committees, Committee Chairmanಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಯಾ ಡಿಮಾಂಡುಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ನನಗೆ ಐದೈದು ನಿಮಿಷ ಕಾಲ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು advance ಆಗಿ ಈಗಲೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಈದಿವಸ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ನಿಜೂ Finance Ministerಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

SRI S. D. KOTHAVALA (Chikodi).—**Mr. Speaker**, Sir, I rise to support the Budget presented by the Hon'ble Finance Minister. I congratulate him on his presenting a sort of surplus budget. But for the provision of Rs. 150 lakhs for paying dearness allowance to certain Government servants, it would have been a surplus budget. The picture presented by the Finance Minister about our financial position is really optimistic and very healthy.

He has warned us also against any possible complacency and he has told us to be very wary about the financial resources for the Third Five-Year Plan. The tendency about receipts as is disclosed by the Finance Minister in his speech on the Budget proposals appears to me that the receipts always exceed expectation. That is probably due to the fact that there are better recoveries in the matter of taxes, probably greater economy in administration. There appears also another tendency, Sir, that the amounts earmarked for the various items of expenditure in the Budget allocations are not entirely spent. But some times, very large portions have been surrendered. It is not very happy, Sir, that such things should happen and every effort is necessary to be made to spend as far as possible all the allocations that have been made in the Budget. The result of such over-allocations some times is that matters which should have been attended to are not provided for and where more allotments should have been made for certain items, allocations are not made; rather allotments are made to quarters which do not deserve. I think the Hon'ble Finance Minister and all the Hon'ble Ministers will bear this in mind in making allocations in future.

Now Sir, the Hon'ble Finance Minister has made a proposal on page 17 of his speech for appointing a small committee for suggesting resources and economies for the Third Plan. I am not able to appreciate this idea, Sir. There have been many Committees and Commissions whose reports are readily available. The Indian Taxation Enquiry Commission which has

examined the economic and financial resources of all the States in India has placed its report before the country. And nothing has happened thereafter which requires another commission or committee to consider. However I have no objection. But certain matters of revenue which require immediate handling should not be ignored till this committee is appointed or till the report of that committee is available for the Government. I only refer to the one source which is very important in the present context namely, land assessment. Several Hon'ble Members who have spoken before me have made a reference to it and I want to associate myself with that. The Finance Minister admitted in his speech that the revision of assessment was long overdue and in the major portion of the State, in almost all the areas, revision is long overdue. 30 or 40 or 50 years have elapsed since the land revision was made last and it appears also that though the attempts are being made to have revision settlement, it is not possible to finish them before 5 to 10 years. I know there are a multiplicity of reasons for this. But it is not necessary for us to complete the revision settlement. We need not wait till then. In certain areas, in our parts which were ruled before by the Princely order, this land assessment has been very much excessive and there it is highly necessary to give them relief by reducing it. For instance, in areas which were governed by the Ruler of Kolhapur, Sangli, Jamkhandi, the assessment is very high. Probably it is twice and some times thrice the assessment in the neighbouring areas of the Indian Union. Therefore, it is necessary to give relief to these persons. On the contrary, there are other areas in the old Mysore State where assessment is ridiculously low. I think the assessment prevailing in other parts of the State is twice or thrice compared to the old Mysore area. It is necessary, therefore Sir, to take immediate steps to remedy these things and to have new sources of income in the State. It may not be possible to have the revision settlement immediately. But then certain interim steps

(SRI S. D. KOTHAVALA)

can be taken. A law may be enacted and rules might be framed for immediate use for interim purposes and assessment in areas where it is necessary should be enhanced, by way of surcharge and in areas where reduction is necessary, reduction should be granted.

While talking on this subject on previous occasions, I have suggested the imposition of surcharge on the land assessment and that surcharge should vary from area to area. For instance, surcharge cannot possibly be levied in areas governed previously by the Princes of Kolhapur, Sangli and such other areas, but whereas surcharge should be imposed in certain other areas of the State. This matter could be tackled by the Ministry concerned by evolving a sort of equitable system; and these sources of revenue should not be missed by our Government pending the result of the revision settlement.

Then, Sir, while we are very much eager to have new sources of income and have economies in the administration to provide funds for the Government, I think this source, if properly utilised, would yield revenue to the extent of 4 to 5 crores. Instead of taking loans, I am suggesting that we should find this source of revenue. While making this suggestion, probably it may be understood that I am suggesting a levy on our agriculturists. But the justification for my saying so is that the agricultural income 30 or 40 years ago was very small and the same has gone up during these years on account of high prices. Therefore, it should not be difficult for them to pay this small tax.

I will suggest one more remedy, Sir. I want to submit that the Hon'ble Minister for Finance will consider what I am going to say, that the working of the agricultural income-tax is not happy. I am going to say that the agricultural income-tax should be confined to plantation crop, and should be removed from the non-plantation crops. What is happening in our area is

SRI G. VENKATAI GOWDA.—You agreed to all things when the Bill was enacted.

SRI S. D. KOTHAVALA.—I did not. If the Hon'ble Member remembers, in fact, I opposed and I suggested only the surcharge on land. It would give sufficient income.

SRI T. MARIAPPA.—There is provision for compounding.

SRI S. D. KOTHAVALA.—What is happening is, if my information is correct, in Belgaum District, recoveries are in the neighbourhood of about Rs. 80,000 to Rs. 90,000 and the expenditure for that purpose is nearly 40 per cent.

5-30 P.M.

SRI T. MARIAPPA.—Percentage of expenditure particularly with regard to agricultural income-tax is not much.

SRI S. D. KOTHAVALA.—I am talking of places like the District of Belgaum. I am not talking of other areas where there are plantations. I am sure plantations are giving very good revenue under Agriculture Income Tax.

SRI G. VENKATAI GOWDA.—Is it not the Assistant Commissioner who is collecting it?

SRI S. D. KOTHAVALA.—It is not so. The crops that are taxed on our side are tobacco, groundnut, sugarcane, etc. There is no point in having agricultural income-tax with respect to non-plantation crops. Secondly, Sir, what I find is that usually notices are issued to persons who in the opinion of the Department are liable to pay tax but actually it turns out that they are not liable. Now what is happening is that they have to spend Rs. 20 to Rs. 30 on that account. Therefore, many of the agriculturists have come to me and asked me to place this matter before the House and they say that they do not mind paying a certain surcharge on the land assessment, but this agricultural income-tax should be removed. It is really harassing. For the purpose of tenancy the cost of cultivation is taken at 50 per cent of the total produce and that is what the Planning Commission has suggested. The Land Reforms Bill provides

two-thirds of the crop as the cost of cultivation and one-third as income. Now, Sir, what is happening is the assessing officer will not accept these things. They do not generally accept the return given by the assessee. But with regard to costs, they place them about 25 per cent, not even half.

If we have standards, let us have common standard for all purposes; let us not have one standard for land legislation and other standard for this purpose. It is rather a nomalous. It is high time we avoided that. Certain exemptions are granted under the Act and those exemptions will not be affected by the surcharge. We can exempt small holders from surcharge, that is, we may exempt certain persons up to certain limit of assessment. Persons above that limit of assessment may be made to pay surcharge in place of income tax. That is what I say with respect to the working of Agricultural Income Tax. I hope due attention will be paid to this suggestion. With regard to irrigation rates, on a previous occasion I have said that in Ghataprabha area, for the purpose of sugarcane, they charge Rs. 120 per acre; but in Mandya, it is nearly Rs. 15. There is a vast difference, 1:8. It is very surprising. When the Government think very seriously about uniformity, I do not understand why this matter is not considered vigorously. You will get higher income also; higher income is necessary for providing irrigation facilities where none exist at present or to augment them where inadequate arrangement prevails. Therefore, there are certain resources which can be augmented.

Now coming to prohibition, I have spoken before on the floor of this House that prohibition is absolutely necessary. But, the way it is implemented is not correct and it has created very serious questions which the Government has to solve. I am not going to refer to all those things now. But suffice it to say that I want prohibition to stand but the implementation of the prohibition is not correct. As I suggested last time, we should begin with temperance and by way of

propaganda and that way would be rather better.

Sri C. M. ARUMUGHAM.—You want prohibition to be scrapped and temperance to be started!

Sri S. D. KOTHAVALA.—There are ways and ways of doing it. We have not succeeded in absolute stoppage of drinking. By temperance we are going by stages. For that matter, prohibition is a matter which is very close to my heart. There is no doubt about it.

Sri C. M. ARUMUGHAM.—Members who speak for prohibition are far away from it. If Hon'ble Members agree that prohibition has failed, as he suggests, let us start from temperance and let us scrap prohibition.

Sri S. D. KOTHAVALA.—My learned friend has not understood the full scope and full meaning of prohibition. Temperance is part of prohibition itself.

Sri K. P. GADAG.—May I know the nature of propaganda the Hon'ble Member means?

Sri S. D. KOTHAVALA.—For the elucidation of my friend Sri Gadag, I might say when Mahatma Gandhi was once leading the movement, as my friend knows, we went for the purpose of picketing liquor shops. One or two persons used to stand there in the gate where the visitors entered, and the drunkards were weaned away. Now when liquor industry is flourishing, in villages and towns it has been found difficult to oppose.

I remember that persons who consumed these intoxicants were taken in procession in villages to put them to shame. Public opinion has ceased to be effective. My learned friend is sufficiently intelligent to understand the propaganda. My suggestion is—we want prohibition to continue. Some of the Hon'ble Members perhaps might think that I am opposed. Far from that, I am very sincere about prohibition. My only submission is that the present method has not succeeded to the extent we desire. Therefore we must employ some other method. There might be economy. We might save much, i.e., in connection with the extension of the present prohibition law.

(SRI S. D. KOTHAVALA)

I might make a reference here that certain Hon'ble members made suggestions that the salaries of some persons were low. True, they are low. But I cannot understand. When a complaint was made that the salaries were low, do they mean to suggest ...

AN HON'BLE MEMBER.—Salaries of whom?

SRI S. D. KOTHAVALA.—Salaries of N.G.Os. The question of the maximum and minimum limit of salaries is beyond the scope of discussion. But it may not be strictly irrelevant. The salaries of the Government servants should be on a par with the general condition of the country and the resources of the State. However much we may desire to give higher salaries to our servants, it may not be possible to confer that benefit. The Finance Minister has shown his solicitude by making a five rupees increase in the D.A. of Government servants drawing Rs. 300 and less. That alone will cost us Rs. 150 lakhs. If another five rupees has to be given, I do not know how resources can be found. As compared with N.G.Os. there are equally intelligent persons who are working in private occupations independently. They are not getting as much as a matter of fact. Compared with the lot of these persons, the lot of Government servants is better. Looking to our peasant's condition, it is far better. I am one with those who want to give relief. But we should find a way. The Budget is before the House. Do they suggest additional taxes? Certain complaints are made that taxes are being heaped on the heads of our people. It is, therefore, for the Hon'ble Members to suggest or point out resources. It is surprising. When we think of each department separately, we say that the allocation for that department is not sufficient. It is not suggested where it should be cut down whether in the Co-operation Department or Education Department or in this or that department. There should be some constructive suggestion simply to suggest to cut down the expenditure

is not constructive. We are interested in the task of using our revenues to the highest benefit. We want to use all the revenues for the purpose of the State and people's benefit. Let us be more responsible about this matter. I do not want to make any specific reference to anybody. One suggestion I want to make in this behalf. The Hon'ble Finance Minister wants to issue prize bonds or savings certificates for the first four months instead of cash to cover the increased D.A. announced by the Government. I feel that it will be better if the Finance Minister is pleased to grant them the amount in cash. I appreciate the attitude of the Finance Minister in this matter. It amounts to asking them to be thrifty. Of course it would be a good way, a compulsory way of saving. But let us proceed in this matter on a voluntary basis. Let us not force them by giving them certificates. Let us make an appeal. Some of them are very needy. Cash payment will be very much useful. I request that this aspect of the question may be examined.

SRI T. MARIAPPA.—In fact there was a demand made both by the N.G.Os. Association and the members of this House to pay in cash. Government have decided to pay them in cash for January and February, so that it can be utilised for the coming Ugadi festival.

SRI C. M. ARUMUGHAM.—What about March?

SRI T. MARIAPPA.—We are still in March.

SRI S. D. KOTHAVALA.—It follows that for March also it will be paid in cash. I am grateful to the Finance Minister.

I wish to bring to the notice of the Hon'ble House and the Minister one more thing. The allocation for the Co-operative Department is very negligible. For the Co-operative Department 92.49 lakhs have been provided. I am just making a reference to this because Co-operative Department is the key department. It has assumed a very important position. We are talking of everything, the entire economy, on the basis

of the principle of service co-operatives. There is no difference of opinion, though there may be a difference of opinion regarding co-operative farming. There is a wrong impression and a sort of misapprehension as voiced by Sri Sait. Co-operative farming is going to be a very voluntary association and it is not anybody's desire or idea to force co-operative farming on anybody. But as regards service co-operatives, there are no two opinions, and our State wants to go ahead as fast as possible with these service co-operatives.

Therefore, it is difficult to understand the modest allocation of Rs. 92 lakhs and odd. I hope the Government will take the correct decision in this matter and provide at least double or treble this amount.

[MR. DEPUTY SPEAKER in the Chair.]

Sri G. VENKATAI GOWDA.—You are not compelling people to join the co-operative farming societies. Supposing you extend the concessions only to those who join them, it means that indirectly you are forcing them to join them.

Sri S. D. KOTHAVALE.—It may be that certain amenities may be given to co-operative institutions. Even now we are doing that. The Hon'ble Members of the Opposition want co-operation to be preferred and want that co-operative institutions should be helped and aided to the extent possible. So in no sense can it be called compulsion. The co-operative law which we have passed envisages contributing to the share capital also. I do not know whether that amount is included here.

Sri T. MARIAPPA.—There is a misapprehension in the mind of the Hon'ble Member. The provision was Rs. 17 lakhs and it has risen to Rs. 92 lakhs and odd. The question of short-term credit is not mentioned here. It is of the order of Rs. 8½ crores. Co-operative activity is mostly in the private sector and what we indicate is only for the developmental purpose. The rest of the credit is supplied by the Reserve Bank.

Sri S. D. KOTHAVALE.—I have

not been able to follow the Hon'ble Minister. What is provided is not enough. There are many cases of misappropriation. We should take care because of the prevailing illiteracy and ignorance in the society. Societies are not properly run. To start with, proper guidance is not available to them. There is no proper audit or inspection of the societies. This is not a happy position and all this is a great hindrance to the development of the co-operative movement. Therefore, it is necessary to provide a greater amount for this purpose.

Coming to the P.W.D., I had suggested to the P.W. Minister to prepare a sort of Master Plan regarding the requirements in respect of communication and irrigation in all the areas of the State. He had accepted that idea. Of course, he has proceeded with the matter to a certain extent. It, however, appears that the matter has not proceeded as quickly as possible. Therefore, I repeat that request on this occasion.

As regards irrigation works, I find that the work on Ghataprabha Second Stage has not progressed to the expected extent. Rs. 15 crores was earmarked for the second stage. I think that hardly a couple of crores of rupees have been spent. I do not know how that amount is going to be spent. I do not believe merely in the fulfilment of the financial target. The physical target is not fulfilled. The difficulty in the way of the Ministry was probably regarding the question of sharing the Krishna waters. That was not solved early. Vigorous and energetic steps could have been taken but they were not taken because of some legal difficulty which was not real.

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—But for the vigorous steps taken by the Government the second stage would not have seen the light of the day. With great difficulty it was taken up very recently.

Sri S. D. KOTHAVALE.—I quite understand that the matter was held up till last year on the supposed difficulty regarding the sharing of Krishna waters but I pointed out on the last occasion that there was no such

(SRI S. D. KOTHAVALA)

difficulty. Probably, the Law Department did not properly advise and the matter was unnecessarily held up. The matter could have been expedited much earlier.

SRI H. M. CHANNABASAPPA.—It is not a question having anything to do with the Law Department. It is a question of reallocation of Krishna waters as a result of States Reorganisation. When States Reorganisation took place, some parts of Bombay, some parts of Madras and some parts of Coorg were put together. What amount was actually allocated for Ghataprabha Second Stage, Malaprabha and so on had not been finalised by those Governments with the result that even C.P.W.C. found difficulty as to whether the required amount of water could be passed on to Mysore. They were purely technical matters and not legal matters. When I had the occasion to go to Hyderabad to attend the Minor Irrigation Conference I discussed this matter with the C.P.W.C. members and it was finally decided that we could go ahead with the work. Even before the final approval came from the Government of India, orders were issued that the work might go on and it is going on.

SRI S. D. KOTHAVALA.—This scheme was prepared by the Bombay Government and suitable provision was made for it under the States Reorganisation Act. There was no necessity of having a fresh agreement and any modification of the agreement between the two States would have required the consent of the C.W.P.C. I do not want to pursue it since the matter is now under progress. I, however, request the Hon'ble Minister to make up for the lost time and do the needful in the matter.

The Bombay Government is contemplating the construction of an earthen dam across the Dudganga River in Kolhapur District. The Hon'ble P.W. Minister of Bombay while announcing this decision claimed that would be the biggest earthen dam in the whole of India.

The House knows that this river is a tributary of the Krishna. If of course

the Bombay Government and the successor Maharashtra Government were allowed to continue with that work, that would interfere definitely with our water position in the State for irrigation. I request the Hon'ble Minister for P.W. to take note of this and take steps in time to prevent any such happening. Of course, I need not say here, the difficulty regarding the distribution of waters of Cauvery. The Madras Government is going ahead with certain schemes and it is good that the Government and the energetic P.W. Minister are taking steps, to safeguard the interests of our State.

6 P.M.

SRI C. M. ARUMUGHAM.—How long are we going to sit, Sir? It is already six.

MR. DEPUTY SPEAKER.—He will conclude shortly.

SRI C. M. ARUMUGHAM.—Let us know the extent of time. After his speech, we will rise. We have been sitting here since one o'clock. Let us have some understanding and let us have some definite hours of work.

MR. DEPUTY SPEAKER.—We will sit up to 7 o'clock.

SRI K. P. KARUMBAYYA.—We have submitted a list of names three days ago. We have not got chances. I most respectfully submit that the discussion on the Budget may be extended by one day. Otherwise, the Speaker must be pleased to extend the discussion till 8 P.M. Otherwise, we will have no chance at all.

SRI C. M. ARUMUGHAM.—We will sit up to six. If any Member wants to speak, let him speak tomorrow. Government can also reply tomorrow. Otherwise, what is this, Sir, every day sitting till 7 or 8 o'clock? From the beginning you must adjust the timings.

SRI H. M. CHANNABASAPPA.—If it is suggested by the Hon'ble Member, Government will have no objection to having meetings both in the morning and in the afternoon. If the House is agreeable, tomorrow morning, Hon'ble Members may speak and we can reply in the afternoon.

Mr. DEPUTY SPEAKER.—Is the House agreeable to sit tomorrow afternoon?

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—What is this, Sir? Why should not the Government extend the debate by one day more?

Mr. DEPUTY SPEAKER.—Government is prepared to sit in the afternoon and reply. You have plenty of time tomorrow morning.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—I have no objection to sit in the morning and evening. But why not extend it by one day and why not Government reply on Monday, Sir?

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—If Government reply is fixed for Monday, you will not have any better advantage, because you will have opportunity to speak till 2 P.M. After 3 o'clock on Saturday Government will reply instead of replying on Monday. I think that arrangement will be all right.

Sri C. M. ARUMUGHAM.—Mr. Speaker, it is the opinion of the House that we should sit on Monday. An important Member of the Ruling Party has also agreed. Mr. Speaker, you will have to revise your ruling. The Finance Minister is kind enough and he will certainly agree.

Sri H. M. CHANNABASAPPA.—Sir, I do not want to create an impression that Government is in the way. Government will be very grateful to hear all constructive suggestions, so that we can all put our heads and improve the Administration. Because the Chair ruled that we must reply tomorrow, we said, that we had no objection. If the Chair were to revise it that we would have no objection.

Sri M. MALLIKARJUNASWAMY.—May I know how long we are to speak today?

Mr. DEPUTY SPEAKER.—We are sitting up to 7 P.M.

Sri C. M. ARUMUGHAM.—When we are sitting on Monday also, why not we rise now? To-morrow, we will have discussion and on Monday, they may reply.

Sri S. D. KOTHAVALA.—Sir, I want to say one or two words with regard to irrigation. With regard to Chikodi and Hukeri talukas, it is not

possible to have large-scale irrigation projects. All that we want is the utilisation of small nalas. The Hon'ble Minister was pleased to say a few minutes back, there is enough money for irrigation works. There may be some administrative difficulties. If the raiyats in our parts apply for takavi loan, they are told that all the money at the disposal of Thasildars was exhausted and they would have to approach Government.

Sri T. MARIAPPA.—So far as irrigation works are concerned, our standing policy is to give them as much money as possible. If only they had asked, we would have given them money immediately and taken a supplementary grant.

Sri S. D. KOTHAVALA.—Let the Hon'ble Finance Minister bear in mind that the raiyat could not get takavi loan on the plea that the amounts placed at the disposal of the Deputy Commissioner and the Tahasildar were exhausted. The Government should not hesitate to make available to the authorities concerned any amount to be given to needy persons. With regard to communications, I wish to draw the attention of the Minister for Public Works to the bad condition of a number of bridges in my constituency. When I requested the Public Works Minister to see certain new sites for Krishna Bridge, he saw the low level of the causeway at Manjari. That road is only a fair-weather road. It joins three districts of Belgaum, Sangli and Kolhapur. That road is merely a fair-weather road which can be used for five or six months in a year. During the remaining portion of the year, the entire traffic is held up completely by flood waters. Further, that causeway had worked as a danger to many human lives. Only two or three months back when Krishna River was in a low level, a brand new truck was passing over that causeway, but when flood came all of a sudden, the persons sitting in that truck were swept into the water and 30 to 40 persons had thus watery grave. I want to bring to the notice of the Hon'ble Minister that the low level causeway is very dangerous. There is

(SRI S. D. KOTHAVALA)

need for another bridge on the same Krishna River. The Krishna River enters Belgaum District and passes through Bijapur District dividing it into two parts. For instance, Athni is 100 miles away from Belgaum District Headquarters. Now the construction of a bridge at Darur, will cut down a distance between Athni and Belgaum by 40 to 50 miles. If these bridges are constructed, they will connect backward areas like Chikodi and Athni with the District Headquarters. I request the Hon'ble Minister to take note of them and give a suitable reply.

Now, Sir, there is another necessity with respect to Ankli Nala in Chikodi Taluk. A few years back, a Parsi family, father and a few children were swept off by the nala. It is a dangerous nala and nobody knows its velocity. It is a small stream and the bridge will not cost more than a few lakhs. That bridge will be useful and it will connect Rayabagh and Chikodi with the District Headquarters. I hope the Hon'ble Minister will bear this in mind and consider the advisability of constructing a bridge there.

I want to place before the House one thing which is very worthy of note in connection with industrial development. We are proceeding with it in a haphazard manner. In the Bombay State, the Government had prepared a plan for the industrial development of the Bombay State. In the Gujarathi State which will come into existence a month or two hence, even prior to its existence, the leading men and public workers of that State had appointed a Committee for preparing a Master Plan for the industrial development of that State. Both Gujarath and Bombay States are much ahead of our State. We are very much backward in that matter. We are not thinking on sound and scientific lines. In this connection I request the Government to take steps to appoint, if necessary, a committee of experts who are acquainted with business to survey the possibility of all types of industries, big, medium and small and

cottage industries and prepare a Master Plan and arrange them in a proper manner so that industrialisation can proceed in a very scientific manner and we can provide for them in our successive Plans. This is an important matter which should engage the attention of the Government. I am very glad that this State is going to have some more Co-operative Sugar Factories in our State. With respect to the Co-operative Sugar Factory at Ankali in my Taluk, top priority was given by this Government but for want of foreign exchange it could not come off. But if the Government of India is now in a mood to give us foreign exchange, and most of the machinery is available in India itself, I request that the case of my taluk for a Co-operative Society may kindly be considered.

With respect to Silk Industry, I want to make a certain submission here. The Hon'ble Minister might know that there was one scheme in the North Karnatak regarding Sericulture. There were schemes prepared by the Bombay Government to have a filature industry in Belgaum. In fact an amount of Rs. 3,95,000 was provided for development of Silk in Belgaum District. I know if my information is correct, 5 to 10 per cent of that amount only is spent so far.

SRI T. MARIAPPA.—In fact it is incapable of absorption. It does not expand at all. Nobody is willing to come forward to take it up.

SRI S. D. KOTHAVALA.—I am sorry. My information is that adequate attention was not paid to this.

There was one company which did not properly function. But there are many persons ready to take it up. Now attempts should be made. Certain concessions made available are withdrawn. The price offered by Government is Rs 1.75 nP. per pound of cocoons. The amount is very small. The market here costs Rs 2.15 nP. per pound of cocoons. Government pays for superior quality of cocoons in our district much less than what should be paid.

SRI T. MARIAPPA.—Sir, I have gone into the whole question. In fact there is no tendency, not even a sign of the

area being expanded. They produce year by year not more than five thousand cocoons. We are buying it at a fixed rate. We are subsidising the rate every time. We have no objection to keep it up provided there are other people keeping it up and expanding the area. Supposing we spending more money than what the experiment requires, how long can we do so? I want the Hon'ble Member to go and supervise it. I would not want officers to report. If you go and tell me—here is the place where there is possibility of expansion, you may take it from me that Government will expand. A few enterprising private people want to have a filature industry. Therefore they brought pressure so that this could be started. There, there is no chance for a filature industry. Secondly there is no chance for expansion.

Sri S. D. KOTHAVALA.—I assure the Hon'ble Finance Minister that there would be good response. The difficulty was that a sufficient number of officers were not appointed, and those appointed were not interested. I assure there will be full co-operation for the prosperity of the industry. Belgaum and Dharwar areas have suitable climates. If the Government is sympathetic, I shall get the necessary co-operation from the agriculturists in that matter. That may be examined.

About cashewnuts, I want to say a few words. Cashewnut cultivation is protected in some areas. In Dharwar district, there is much area where cashewnut industry can flourish. I do not know why the same concession that is available in North and South Kanara Districts should not be made available in Belgaum and Dharwar Districts. Many a time complaints were raised by me here. Concessions should be extended to this area also.

[MR. SPEAKER in the Chair]

With regard to other industries, I will take another opportunity to express my views. With regard to the Agriculture and Forest Departments, my view is that these two departments including mineralogy department should be under one Ministry, because

all these departments deal with the utilisation of land. Therefore there should have been one Ministry for these three, so that there may be some scientific approach for the improvement of land. We find from various reports and suggestions and approaches in the Plans that more land is brought under cultivation. We want more forests i.e., 33½ per cent of the total area of land. We want more mineral wealth to be exploited. These are conflicting interests. I suggest that survey should be made of all the existing lands in the State from the standpoint of the development of agriculture, forests and mineralogy and evolve a co-ordinated scheme. As a result of that we can reconcile the conflicting claim of all the departments and make suitable provisions. I suggest that a survey committee or a land committee should be appointed and survey made.

Regarding afforestation, I requested the Minister for afforestation in my taluka, where there is sufficient area. I do not know where the difficulty lies. I have been pursuing this matter ever since I was a member of the Bombay Assembly. The Hon'ble Minister has promised to do something. Our desire remains a desire unfulfilled. But it has not received sufficient attention. I mention this for the consideration of Government. The Department should be more activated. It is not sufficient to have the ideas on paper. Unless they are put into practice, actually no useful purpose will be served. I am mentioning this to draw the kind attention of the Hon'ble Minister in charge of Forests. With these remarks, I support the Budget.

Mr. SPEAKER.—Now I would give a chance to Sri Karumbayya and tomorrow to Sri Rajiah Shetty. In fact, I am thinking of having a sitting in the evening also. i.e. 8-30 A.M. to 12-30 P.M. and then from 3-30 P.M. to 6-30 P.M. Then we will see how we fare.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—Even this way, I do not know whether an opportunity will be given to those people who wish to offer their remarks on the Budget.

Mr. SPEAKER.—You are going to speak and Sri Rajiah Setty also will speak.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—Many people from that side have not come forward in their true colours.

Sri G. SIVAPPA.—There is only one colour.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—According to the decision that is arrived at by the Speaker and the Treasury Benches, let there be chances for everybody tomorrow and let Government reply on Monday.

Mr. SPEAKER.—We will just see what happens tomorrow. You know the House is thin.

Sri C. J. MUCKANNAPPA.—Still many members are going to take part in the debate.

Mr. SPEAKER.—As somebody remarked, those who want to speak are sitting here and those who are not going to speak are not here.

— 6-30 P.M.

Smt. V. V. MIRJANKAR (Kumta).—Mr. Speaker, Sir, in his budget speech the Hon'ble Minister for Finance has referred to the progress achieved in the State and has given us an idea of the financial position of the State. The budget estimates have been framed keeping in view the aspirations of the people under the Second Five-Year Plan. These budget estimates which refer to the final year of Second Plan period must also prepare the ground for the Third Five-Year Plan. Looking to the nature of the budget framed, it appears that the budget figures are almost a jumble of figures. The budget must be simplified and the present method of preparing the budget must be replaced by a simpler method.

Mr. SPEAKER.—I know how budgets were prepared in Bombay. Here much more information is given in the budget in a most intelligible and simple form.

Smt. V. V. MIRJANKAR.—Though I find myself in agreement with the broad framework of the budget, I should be permitted to draw the attention of the Hon'ble Finance Minister to a few things as revealed in the Budget.

I plead that the Hon'ble Minister will spare some time and patience and some serious study to the solution of certain issues which I am going to place before this House.

Time and again it has been urged inside and outside this House that the administration is becoming insensitive and less humane, I grant that no sensible person can legitimately complain of rules and necessary procedural regulations. These rules and regulations are becoming a heavy burden for the common man. The delay in the name of the departmental rules not understandable. This as I know is very broad based. I can quote several instances but I do not desire to take the time of the House by doing so. I shall only quote one instance here

Though a grant of Rs. 1 lakhs was sanctioned last year for College in my district which is the only College there, it took nearly 11 months for the College authorities to get it. All because the department concerned demanded by way of vouchers, statements, certificates, etc. with the result that the entire office of the college had to be moved to Bangalore. This is too much. Let not rules become rituals having no meaning. Let there be some flexibility in them.

Sri J. H. SHAMSUDDIN.—That College did not supply the relevant information in time.

Sri T. MARIAPPA.—We have given them a substantial grant.

Smt. V. V. MIRJANKAR.—I have made myself clear that these rules should not be so hard and fast causing so much hardship. Coming to bus fares in the State, in the name of uniformity of bus fares the Government has practically raised the bus fare, in the State-owned bus routes. If the additional amount so collected is used for the transport facilities or for workers' welfare, I would not have had much to say about it. But I will be failing in my duty if no observation is made on such an important issue referring in particular to the peculiar position of my district. In this district the roads are almost all ill-developed and are in a state of utter disrepair and the

heavy Government buses are the only means of transport. Since there is complete nationalisation of passenger transport in my district, I feel it is quite unjust on the part of the Government to increase the bus fares. You may say that reduction of fares is not profitable but it must be remembered that it was not with a profit motive that passenger bus service was nationalised. It was in the interest of public service that it was nationalised. I also submit here that the student season tickets in the absence of railways in my district is to be treated more liberally. References have been made regarding the urgency of port development and in particular about the development of Karwar port by the members of this House and Karnatak Chamber of Commerce and we have shown the significance, and need of this port being developed. This I emphasise is of much importance without which the whole region has no opportunity of development. I am glad that the Chief Minister just now announced on the floor of the House that Karwar is going to be developed as an intermediate port. In this connection, I congratulate the Government on having taken up this matter with the Government of India with sufficient seriousness.

I find from the budget that provision has been made for the item 'Kannada Dictionary' and Encyclopedia. It is more than three years since this work has been taken up and still nothing substantial seems to have been done in this matter. I would therefore like to know at what precise stage this work is. Let it not be thought it is too important an issue to be gone into slowly and leisurely. Since the need for a Kannada Encyclopedia is much felt, I would request the Government to bring joy to the people by bringing it out much earlier than expected.

On several occasions I have taken the opportunity to make a reference to the vital problems facing the coastal district of Karwar but up till now they have not been attended to. Last year, even Providence was against us as is evident from the Governor's Address. In spite of whatever effort was put in

by the people there in order to maintain the inner bund, they could not stand the fury of the sea. Neither the Governor nor the Finance Minister has made any mention of it in their speeches. I understand that they are going to bring under cultivation 11,000 acres of land. This problem is not of such magnitude as to be beyond the capacity of the State's finances. Last year, as a result of the unprecedented tidal wave which swept the whole coast of Gokarn, thousands of people were affected. This Government has not taken this matter as seriously as it should have done. I trust that the Government would pay immediate attention to such happenings in the future.

Regarding the progress of public works in my district, I may add to the credit of the Government for the keen interest shown by the Minister for Public Works in the development of communications in a very backward tract. The work is being carried on more expeditiously than was expected and I give him credit for that.

But at the same time I take this opportunity to invite the attention of the House to the areas on the northern side of the river Sharavathi there, there are a number of important roads which have yet to be attended to. For instance, the improvement of Sirsi-Jog Road has not received adequate attention from the Minister for Public Works. There are some others which are under execution and which are subsequently held up due to certain directives from the Government. I would, therefore, request the Government to examine these cases and see that they are taken up as early as possible before the onset of the monsoon.

I take this occasion to bring to the notice of the P. W. Minister the difficulty experienced in the private sector in the matter of tyres. Our trade and commerce which is now expanding depends more upon vehicular traffic and so also many of our developmental activities have to depend for the supply of raw material on this traffic only. The difficulty experienced in getting tyres and large scale black-marketing carried on by dealers.

(SMT. V. V. MIRJANKAR)

all this was brought to the notice of the Minister for Public Works. A tyre costing Rs. 340 is now being sold at Rs. 600 to Rs. 800. Cannot the Government issue orders to control this commodity in view of the large scale black-marketing or take some such action so as to relieve the hardship caused to individual truck owners. Unless this bottle neck is removed our developmental activities will not progress.

Sri T. MARIAPPA.—We shall draw the attention of the Central Government.

Smt. V. V. MIRJANKAR.—Lastly I thank the Chair for giving me an opportunity to participate to-day.

Mr. SPEAKER.—Sri K. P. Karumbaiya.

Sri T. MARIAPPA.—Maiden speech!

Sri K. P. KARUMBAYYA (Viraj pet).—Mr. Speaker, Sir, I wish to make a few remarks on the Budget. As the Hon'ble Minister for Finance said, this is not my maiden speech on the floor of this House. I was also a Member of this House at the time of integration in 1956 December and I had also an opportunity of speaking about the developmental activities in Coorg then. At that time also I had the opportunity of listening to the Budget Speech and also the Budget Estimates presented by the same Hon'ble Minister for Finance. He has told us in the course of his Budget speech that this is the fifth Budget that he has presented to this House and so much so, that I had the unique fortune of seeing two of his budgets, one in 1956 and [another] in the year 1960.

Sir, though I happen to sit in the Opposition Benches, I am not used to speaking things which are not true, I have carefully followed the finances of the State since 1956 to 1960, and under the stewardship of the Hon'ble Minister for Finance, I make bold to say that the finances of this State have improved considerably. Our credit in the market is rising high as evidenced by the over-subscription of the loans floated in the State. Over and above

this, for the year ending 1961 the last year of the Second Five-Year Plan envisaging a capital expenditure of 140 crores the requisite finances have been procured by the Hon'ble Minister for Finance and also this Government.

More satisfactory and more gratifying than this is that, when the Budget was presented, the people in the street and the people in the rural areas were waiting to see whether any fresh taxation would be resorted to. But to the great fortune of the people of the State, the Budget that is presented envisages no fresh taxation and to that extent the people will really feel a sigh of relief this year.

Sir, though I am saying that our credit in the market is very high, I am not going to be very complacent as to be not aware of the difficulties lying ahead of us, particularly in the course of the Third Five-Year Plan. The Hon'ble Minister for Finance has said that the Third Five-Year Plan would cost about 280 crores of rupees. That is just double the cost of the Second Five Year Plan. So far as the contribution of this State is concerned, he has told us that it would be something like 100 crores of rupees of which 20 crores will have to be raised by way of fresh taxation alone. He has asked the Members of this House to suggest sources from which this amount could be raised.

Sir, it is far from my mind to traverse the ground that has already been covered by the Hon'ble Members that have spoken previously in respect of sources of revenue to be tapped. I would only confine myself to the move or the proposal of the Hon'ble Finance Minister himself, that is, for the constitution of a committee to examine the ways and means of enhancing or replenishing our revenues. By the way I might suggest that better utilisation of our forest wealth, betterment levy, resettlement and survey and re-fixation of land revenue, economy in expenditure of the Government, efficient management of the State Industries so as to earn better profit, could be considered as terms of reference to be made to the proposed committee so as

to advise the Government as to how we can enhance the income of the State.

Now, Sir, adverting to the small District Coorg that I come from, it is said, in the speeches and replies by all Members of this House including the Hon'ble Ministers, that of the five integrating areas that made Greater Mysore, Coorg has been the smallest one. I concede that it has been very small because its population has been only about 2 lakhs and 29 thousand according to 1951 census and its area is 1567 square miles. Therefore it is about 1/50 of the total area of the Mysore State and its population is about 1/100 of the total population of New Mysore. But though Coorg is small in respect of the area and the size of population, I make bold to say that so far as our contribution of revenue to the State Exchequer of the Mysore State is concerned, it is not so small or so negligible.

Sri T. MARIAPPA.—Highest per capita.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—I believe Sir, of the five integrating areas, we are the only area that joined Mysore with a cash balance of about 70 lakhs without any substantial liability, with a source of revenue in the shape of agricultural income-tax from which this State has derived 67 lakhs last year, from forest which is also able to yield a huge revenue. Therefore, taken together, we are contributing more than a crore or a core and a half, on these two counts alone. Taking there the *per capita* income that we contribute, we are above 60 rupees and I should think that this is the highest in the State.

Sri T. MARIAPPA.—Roughly it is 56.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—In conformity with our highest income, our erstwhile Government of Coorg also formulated a Second Five-Year Plan and that was approved by the Planning Commission and also the Government of India. An assurance was given by the Government of India that all the schemes under that Second Five-Year Plan would be implemented in the course of the Plan Period after the integration. So far as the Mysore State

itself was concerned, the Hon'ble Minister for Finance in the last year's Budget itself has said that with reference to the Second Five-Year Plan of the New Mysore State, is: "The plan of New Mysore State is no more than an addition of the Plans of its component units."

But unfortunately, in reply to one of the interpellations that I sent notice of during the last winter Session, that is interpellation No. 358, the Hon'ble Chief Minister has been kind enough to reply that the plan was not prepared Districtwise and there is nothing on record to show that an assurance has been given by the Government of India that the plan prepared by the erstwhile Government of Coorg would be implemented in full even after integration. I do not like to waste the time of the House by reading the reply of the Hon'ble Minister. I specifically give the number of the interpellation. It is Q. No. 358 of the December Session included in the 10th list.

Sri T. MARIAPPA.—We will look into it.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—This has caused to the people of Coorg a certain amount of apprehension and also it is being seen in practice that most of those schemes incorporated in the Second Five-Year Plan have not been implemented, though there is hardly a year more. Moreover, according to the figures given in answer to my interpellation, the amount that was spent actually by the end of three years is also not commensurate with the demand. I am, therefore, respectfully submitting to the House and also to the Treasury Benches that I am not going to blame anybody; it may be on account of so many difficulties in the way, particularly after integration.

Sri T. MARIAPPA.—Except Lakshmanathirtha Project, others have been taken up. In fact our idea is to see that all the amount is spent in Coorg itself.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—If it is impossible to spend all the amount by the end of the Second Five-Year Plan, by 1961, I am only making a submission that all those schemes which were

(SRI K. P. KARUMBAYYA)

incorporated in the Second Five-Year Plan are implemented at least in the Third Five-Year Plan.

Then, Sir, I come to the most important problem so far as my little District of Coorg is concerned. Though it might look like a philosophy or like some ideology, I would like to address particularly the Hon'ble Minister for Forests. There has been an impression in the minds of most of the people of Coorg that not in the distant future, Coorg is likely to be converted into a barren district, like the Nilgiris where, people have been saying, because of the ruthless felling of timber in the recent past, rains have considerably come down. My little District of Coorg is predominantly an agricultural country. Agriculture and preservation of moisture go together. Probably in consonance with this practice, the Government of India has been introducing what is called Vanamahotsava. I am not finding fault only with this Government after integration. Even before integration, the amount of felling of timber from 600 sq. miles of area of forest in Coorg exceeded 5 lakhs cubic feet of timber.

Sri K. F. PATIL.—It is entirely according to the working Plan which has been prepared that felling takes place.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—I am submitting to the House that even during pre-independence period, the Government of Coorg though we were directly under British regime, were not felling more than 3 lakhs cubic feet of timber. After the formation of Congress Ministry in 1952, the then Ministry formed a policy to have a clear felling of about 600 to 700 acres of teak area in Nagarhole Range and began marketing of 5 lakhs cubic feet of timber including teak and other species with a view to raising funds for the purpose of meeting day to day expenditure and also to find resources for the capital expenditure of the Five-Year Plan, in spite of the emphatic protests of a section of the people.

Sri K. F. PATIL.—Does the Hon'ble Member mean that they were cut when

they were not mature? If that is so, I am prepared to admit that the policy is wrong.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—When there is going to be a clear felling in an area of 600 to 700 acres, there is going to be felling of both mature and immature timber.

Sri K. F. PATIL.—If it is teak plantation, then the full portion must be cleared and then only teak plantation will thrive. If it is done from that point of view, I do not think there is objection at all.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—My point is 500 to 600 acres of grown forest is cut year after year. If afforestation is not keeping pace with that, my submission is, it would end in depletion of timber, resulting in considerable damage to agriculture in Coorg where there is no assured supply of water.

Sri K. F. PATIL.—I do admit.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—In addition to this problem of cutting 5 lakhs cubic feet of timber a year, you must bear in mind, that Coorg has got a catchment area so far as Cauvery river is concerned. If meticulous observation is made, just on the other side of the border, that is on the Western ghats which are in the territory of Kerala State, the Minister will be pleased to find that there has been indiscriminate and ruthless felling of trees and jungles have been cleared and tapioca and other crops such as Cashewnut and rubber have been brought under cultivation. I need not say the result. It has got its own repercussion so far as the catchment area is concerned. I have been very carefully listening to so many interpellations and there have been so much of water dispute so far as Cauvery River is concerned between this State and the Madras State. To tide over all these difficulties, I urge the State Government to see that they must pursue a policy hereafter to reduce the volume of timber that is exploited from my little District of Coorg. It has got its own bearing upon agriculture. We have got what is called pre-monsoon showers and post-monsoon showers.

Pre-monsoon showers are most important for commercial crops like coffee, cardamom and pepper and even the oranges that are marketed in Bangalore City depend upon pre-monsoon showers; For the last four or five years, it has been the experience of agriculturists that they do not have proper pre-monsoon showers, and so the well to do planters are having their plants sprayed by long before the monsoons set in. I need not explain the difficulties of poor people. If pepper, cardamom and coffee have got to be encouraged the foreign exchange earning crops the preservation of moisture in consonance with the principles laid down even under Vanamotsava is necessary and I am urging the Government to bear this point in mind.

7.00 P.M.

I come next to the problem of Public Health and Medicine in my district. So far as my district is concerned, till about 15 years back, the practice of spraying D.D.T. was introduced. It was an entirely malarial place. It was only after the spraying of D.D.T. that the disease of malaria was entirely eradicated. But after integration, for the last two or three years, it has been the experience of almost all the people that owing to the scarcity of finance or for some other reason, the spraying of D.D.T. in my district has been abandoned. We have, therefore, been experiencing now-a-days many cases of malaria here and there. Under the Budget head Public Health, I find to a great extent, the amount allotted for expenditure is not entirely spent. It is, therefore, my submission that Government would take up this matter seriously and see that the district of Coorg will have the benefit of malaria control, particularly by revival of spraying D.D.T.

Public Health in Coorg has to a certain extent declined particularly after the policy of prohibition after prohibition was introduced. Hon'ble Members will bear with me when I say that I am as much one with them to see the successful implementation of prohibition. But in my little district of Coorg, I must make bold to say that

it is not working effectively, and prohibition is not enforced properly. I am not finding fault with the Department. Of course the Hon'ble Leader of the Opposition said that there had been so much of corruption, because of prohibition. It may be so in his district. So far as the executive machinery in my district is concerned, I am not conceding that.

I am not stating that there is corruption so far as the Police is concerned in my district. But what is wrong with the people is that there has been so much of illicit distillation, because it is a jungle area and no enhancement of police force would be able to examine very scrupulously the ferment that was seized by the Police and brought into the Courts. Hon'ble Members would be surprised to hear that these people, some labourers and others coming from other parts, use such things as ammonium sulphate and copper sulphate to accelerate fermentation and the Hon'ble Members would be surprised to hear that there were frogs, rats and bandicoots floating in the fermented wash. I am only submitting that if you are not able to take care of this and put a stop to the drinking of these things, it will jeopardise the health of the people considerably. If you are not in a position to enforce prohibition strictly, I am only feeling that it will be a great calamity and you will be actually contributing to the deterioration of the health of the future generation. I am one with the Hon'ble Members on the other side that prohibition must be enforced strictly. It has done a lot of good in Coorg. People are very sensitive in Coorg. We do not see the drunken brawls which were so common ten years when the country was wet. Still because it is a habit, because people somehow or other have not been able to take up to the policy of prohibition strictly and because illicit distillation is rampant and because of drinking poisonous liquor the health of the country is in a way on the decline, and it is from that point of view, I am urging the Government to find out ways and means to check this. If it is

(SRI K. P. KARUMBAYYA)

not possible to mend this, my submission is—end it, so that the future generation may be saved for the better.

I wish to make a few remarks about the Education Department. Of course, my friend Sri Mallaradhya was saying the other day that the Mysore University had been functioning very efficiently. I am not questioning that. But I am going to judge a University from the number of passes in the previous examination and Degree courses. Last year, we the people of Coorg, have secured in the Pre-University examination, seventeen percent of passes. In an advanced country like America, the system of examinations is abolished. Here we find in our State the percentage of passes in Pre-University is only 17. I am leaving it to the House and the legislators to consider whether it is not a matter over which we are to be seriously concerned, or whether we have to be complacent about it. To say that the standard of students has deteriorated to the extent of producing 17 percent passes and to be satisfied on a point like this does not solve the problem. Of course when we approach the University men, they say that the standard of students in the high schools, from where students come in for University education, has deteriorated, and therefore with such a poor quality it is not possible to train them up and produce a higher percentage of results. It may be true. I am not going to refute it. But it is also equally true so far as the Mysore University is concerned, particularly after the Government college in Mercara was affiliated to recount our own experience that staff is not properly given; lecturers and professors are not posted for two or three months; sometimes even for a term they will not be available. In such a position, it will not be surprising if 83 percent fail. I am only submitting to Government to urge the autonomous body of the University of Mysore to rectify these things and also consider these matters very seriously. There is no point in increasing the quantity, but the quality

has got to be improved. If the quality is not improved and if admission to the University is not restricted to such of those candidates who are really competent to undergo University education, I am afraid there is bound to be so much of waste so far as the educational activities in the State are concerned.

SRI S. D. KOTHAVALA.—The Hon'ble Member says that admission to the University should be limited to certain students. He also says that examination is not the test for knowing who are eligible for admission to University. What is the other test then?

SRI K. P. KARUMBAYYA.—So far as the high school education is concerned, it looks to me that the proper tuition is not being imparted. Firstly according to me, the quality of education in high schools should be improved by providing adequate staff, by providing decent scales of pay to the staff employed, and so far as private institutions are concerned, I find that proper equipment is not given to the students. So the quality suffers. What I am submitting is so far as admission to the college education or to the Pre-University course is concerned in the near future there is not going to be any Pre-University education, as high schools will be raised to the Pre-University class, and the Pre-University class will automatically disappear and there will be only degree courses. Boys in the high schools should get a certain percentage or a minimum number of marks entitling them to admission to the degree course and only then that the boys should be made eligible for University education.

So far as the starting of new high schools is concerned in the backward areas of the Mysore State, it is not a new policy. In the last year's budget also I find under the column in the Budget under Secondary High School education, many high schools have been started in backward areas. I am not asking for a moment to start more high schools in Coorg. But those which have been functioning already for the last eight or nine years are hoping that they will be taken over by the Government. They were started in

the pre-integration period with the assurance of the then Government that they would be taken over by them on the fulfilment of certain conditions.

After the integration they are being given only grant-in-aid and those high schools are located in such a backward area where the parents hold very uneconomic holdings. Their finances are in a way crippled and with the grant of Rs. 5,000 or so per year under the grant-in-aid code they are not in a position to manage the institutions well. Instead of allowing those institutions to be closed down in the near future, my respectful submission to the Government is that a progressive policy should be adopted and one high school after another should be taken over by the Government within a reasonable time.

So far as technical education is concerned, I should say that the people of Coorg are extremely grateful to the Government of Mysore for having provided for a polytechnic there. Even in the Governor's Address it is mentioned that the polytechnic is going to be located at Ponnampet. In answer to one of the interpellations the Hon'ble Minister for Education was pleased to say that Ponnampet had been selected for the location of the polytechnic provisionally. The Governor for whom the people of Coorg have the highest regard and, I should say, some sort of reverential sentiment has himself announced in a policy statement that the polytechnic will be located at Ponnampet. How a day or two thereafter the Minister for Education can say that it is only provisionally selected? I cannot understand. I hail from South Coorg and out of the 14 high schools we have got in Coorg, in my constituency there are 9 high schools. I would have had no objection personally even if the proposed polytechnic is located at Virajpet. That would serve the purpose of these 9 high schools and others too. A series of representations have been made by the people for the last three years to the Government that the proposed polytechnic should be located at Ponnampet in keeping with the policy

of Government to open one polytechnic in every district.

I, therefore, very respectfully submit to the Government stick to what they have announced regarding its location and have the proposed polytechnic located at Ponnampet so that hundreds and thousands of students may be benefited by it.

Coming to the Department of Medicine, of course it has been the fashion for the Hon'ble Members of the other side to say that the hospitals have not been functioning properly. In this connection, I submit that there is not so much of grouse or complaint against the working of the District Head Quarter Hospital at Mercara. But so far as the other hospitals in Coorg are concerned, patients are dreading to seek admission as in-patients in the hospitals there. One difficulty is that there is inadequacy of medicine. Many a time the patients are in need of an injection or so. It has become a fashion for the doctors and lady nurses to say that such and such injection tube is not available in the hospital and that it must be purchased from a private dispensary where it is available and they give a chit. When I put an interpolation in the last winter session, on this subject, it was denied by the Government. But I am prepared to prove by umpteen instances that poor patients have been asked to purchase them from private dispensaries. Some criticisms in this behalf were levelled and they have also appeared in the local press.

SRI K. K. HEGDE.—When I received some complaints about lack of medicine in a hospital there, I asked the D.M.S. to go there immediately and investigate the matter. I do not know whether the Hon'ble Member was there when he discussed the matter with the local M.L.As. and the D.M.O. of that place. He came to me and said that the supply position was not so bad. Still he had made additional arrangements. Subsequently, a deputation was received both by myself and the Chief Minister. All the facts were brought to their notice and they have been convinced that the supply of medicine was not so bad as was depicted by the deputationists. I have instructed the D.M.O.

(SRI K. K. HEGDE)

to go to a dispensary whatever possible once in three months and find out whether there is deficiency in medicine or not and, if there is deficiency, to make it up by local purchase or otherwise.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—I am thankful to the Minister for the clarification, Sir.

The chances have been considerably increased. The rent in the special wards has been doubled. Even I have received a report that a pregnant women was asked to pay Rs. 3 when she was changed from the general ward to the special ward. In answer to an interpellation the Hon'ble Minister was pleased to say that in certain rural hospitals there were no doctors for 4 months. For instance, take the hospital in Srimangala.

Sri K. K. HEGDE.—I have already said that these hospitals are never run without doctors. This doctor went on leave for one month. We could not provide a substitute and so the neighbouring doctor was asked to go there. At first he was not willing to go and on using pressure he resigned. When we were about to post a permanent doctor there, he came and rejoined. I think the Hon'ble Member is aware of it.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—I would be grateful if the Hon'ble Health Minister furnishes information as to how long there was no doctor at rural hospitals at Balele, Srimangala, and Birunam in the year 1959.

Sri K. K. HEGDE.—I should admit shortage of medical men. I do not deny. But we claim we have been making every effort to some how adjust to post doctors at the hospitals by making suitable local arrangements. I am proposing to Government to release some of the Licentiates to get themselves qualified with M.B.B.S. and when there is shortage of trained people, we are sending people outside India and outside our State. There is a shortage of medical men. There is a great depletion and there is real dread of medical men. In spite of that, Government are trying their best to adjust matters. I may tell the Hon'ble Member that out of 23 doctors, it has been

reduced to 12. Sri Sivappa was also complaining. We are adjusting things and as far as possible, we send doctors to the mofussil dispensaries.

Mr. SPEAKER.—(Addressing Sri Karumbayya) Please close at 7-30 P.M.

Sri K. P. KARUMBAYYA.—Then, I come lastly to the Public Works Department. I must express in this connection my gratification that after the integration of Coorg with Mysore, if there has been any one Department with which people of Coorg have been immensely satisfied, it is the Department of Public Works. They see everywhere, the curved roads being straightened, roads being widened, and some of us probably feel that it is somewhat on the style of works done by Sir Mirza in those days and has aesthetic taste is being imported. After integration, people of Coorg expected that the whole of Coorg would be illuminated. That has not happened by way of prosperity or electrification of villages consistent with the aesthetic taste brought to bear on the roads which are there. It is an admitted fact. Unfortunately for the last two years and over, even the allotment made for the improvement of rural communication was not spent. More than 50 per cent lapsed. But it is a happy feature that this year all the rural communications have been taken over by the Public Works Department. But still that has been my personal experience and a meticulous examination of these things would show that the Public Works Department in Coorg is not in a position to cope with the work, because the general complaint is, that there is inadequacy of staff. Even the Department has come to the stage of asking us to make out a case with the Government for the creation of two Divisions. As it is rightly said in the Governor's Address, the volume and variety of work has considerably increased so far as the P.W.D. is concerned. It has also created a certain amount of fear in the minds of the people that on account of these shortcomings and others even projects like Kotamudi Bridge and water works at Virajapet for which foundation stone was laid by the then Ministers in the month of May 1957, have not been commenced yet.

The Hon'ble Minister for P.W. present before me was pleased to lay the foundation for the Pondageri Bridge in February and 1957 and the work there also has not commenced. The general impression of the people in my part of the area is that the moment you lay the foundation stone, the road-work is commenced next morning. But this sort of delay has created some sort of an alarm in their minds. I find that the Hon'ble Minister will plead technical and other difficulties and inadequacy of staff as one of the reasons; And from the figures that are quoted here in respect of Coorg, I find that sufficient money is available but it is not spent. So, my respectful submission is that the P.W. Minister should be kind enough to increase the staff and if possible create two Divisions for the successful implementation of these various projects.

Then, Sir, I do not like to take more time of the House, but with one has last request I close my speech.

Sir, it has been the fashion of the Members of the Ruling Party and also of the Hon'ble Ministers and Members on this side whenever they focussed attention on Coorg, to say that Coorg has been a very rich State, that it is considerably advanced and there is no comparison between Coorg and other areas in respect of the standard of living and therefore they have to wait for sometime till their brethren elsewhere are brought on a par with them. My respectful submission in this case is that if the concession mentioned in the Governor's Address in respect of education up to the SSLC—if that concession is fully implemented, Government would be pleased to find that more than 50 per cent of the parents of pupils in the secondary schools in Coorg are not having, Rs. 1,200 per annum or Rs. 100 per month. That will show how far they are backward.

The other point that I should like to mention to the Government is that they will find that so far as rural indebtedness of the raiyats who are actually producing paddy is concerned

it is stated very reliably that this exceeds one crore of rupees. I do not fight shy to state further in this Hon'ble House that even paddy growers who actually grow paddy, go short of the provisions of rice, etc., at least three months before they harvest their crop and they go to the mills and the more fortunate brethren even for their own consumption of paddy. That shows that the bulk of people of Coorg are really backward and we must not really go with the impression that the 500 or 600 assesseees of agricultural income-tax who go about here in the streets of Mysore and Bangalore with their latest model cars, are the real representatives of the people of Coorg. So my submission to you, Sir, is that more lenient and sympathetic attitude should be taken towards the people of Coorg to maintain the tempo of development activity and contribute both to the emotional and psychological integration of Coorg with the other parts of Mysore.

With these few observations, Sir, I close my speech and thank you, Mr. Speaker, for giving my a chance to speak today.

MR. SPEAKER.—Before we rise, I would like to announce the time that has been taken by the Members belonging to the respective Parties.

	Hrs.	Mts.
Congress have taken	... 6	47
P. S. P.	... 6	08
Other Opposition Members	2	57

Total number of hours taken by non-Congress including PSP 9 hrs. 65 mts. whereas the Congress members have taken 6 hrs. 47 mts.

The House now adjourns and will meet tomorrow at 8-30 A.M.

The House adjourned at Thirty Minutes past Seven of the Clock to meet again at Thirty Minutes past Eight of the Clock on Saturday, the 19th March 1960.